

**Social- og
Boligstyrelsen**

Årsrapport

Social- og Boligstyrelsens
rapport om socialtilsynenes
virksomhed i 2021

Februar 2023

Viden til gavn

Publikationen er udgivet af
Social- og Boligstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf: 72 42 37 00
E-mail: info@socialstyrelsen.dk
www.socialstyrelsen.dk

Indhold udarbejdet af Social- og Boligstyrelsen.
Udgivet februar 2023.

Download eller se rapporten på
www.socialstyrelsen.dk.

Der kan frit citeres fra rapporten med angivelse
af kilde.

ISBN: 978-87-94371-19-3
digital isbn: 978-87-94371-18-6

Indhold

Indhold	1
Indledning	3
Resumé	4
1. Socialtilsynenes opgaveportefølje	8
1.1 Plejefamilier og sociale tilbud	8
1.2 BPA-arbejdsgiverfunktion	10
2. Socialtilsynenes virksomhed	12
2.1 Gennemførte tilsynsbesøg	12
2.1.1 Uanmeldte og anmeldte tilsynsbesøg	12
2.2 Godkendelse af nye sociale tilbud og plejefamilier	15
2.2.1 Udviklingen i antal godkendte tilbud og plejefamilier	15
2.2.2 Godkendelser med vilkår	16
2.2.3 Sagsbehandlingstider	17
2.3 Iværksatte sanktioner	19
2.3.1 Påbud	20
2.3.2 Skærpet tilsyn	22
2.3.3 Ophør af godkendelser	24
2.4 Whistleblowerordningen	25
3. Magtanvendelses-indberetninger	28
3.1 Ændringer i magtanvendelsesregler på voksenområdet	28
3.1.1 Forskellen på servicelovens kapitel 24a og 24b	28
3.2 Magtanvendelser på voksenområdet	29
3.2.1 Magtanvendelser på voksenområdet efter SEL kapitel 24a	29
3.2.2 Magtanvendelser på voksenområdet efter SEL kapitel 24b	32
3.3 Magtanvendelser på børn- og ungeområdet	35
3.4 Magtanvendelser i specialiserede plejefamilier	39
3.5 Socialtilsynenes arbejde med magtprofiler	40
4. Socialtilsynenes økonomi, personale og kompetencer	43
4.1 Tilsynenes økonomi og finansiering	43
4.2 Personale og kompetencer i socialtilsynene	47
5. Klager og klagebehandling (Ankestyrelsen)	49

Bilag 1	51
Links til socialtilsynenes årsrapporter	51
Bilag 2	52
Social- og Boligstyrelsens fokus og understøttende aktiviteter i 2021	52
Bilag 3	56
Kvalitetsmodellen	56
Bilag 4	58
Udviklingen i de enkelte socialtilsyns takster	58

Indledning

Social- og Boligstyrelsen udgiver hvert år en årsrapport om socialtilsynenes virksomhed. Denne årsrapport gør status på de fem socialtilsyns virksomhed i 2021. Årsrapporten indeholder udviklingen i en række nøgletal siden 2018, som viser udviklingen i socialtilsynenes opgave med at godkende og føre tilsyn med sociale tilbud og plejefamilier.

Årsrapporten for 2021 har et særligt tematisk fokus på magtanvendelsesområdet, herunder socialtilsynenes brug af det, der i denne rapport betegnes som magtprofiler, samt et nyt afsnit om udviklingen i antallet af magtanvendelser på voksenområdet, efter der trådte ny lovgivning i kraft 1. januar 2020.

Datagrundlaget for rapporten er socialtilsynenes årsrapporter for 2021 og tidligere årsrapporter samt data fra socialtilsynene, som Social- og Boligstyrelsen supplerende har indsamlet. I kapitel 5 indgår dertil data fra Ankestyrelsen om klagesagsbehandling. Social- og Boligstyrelsen tager et metodisk forbehold vedrørende forskellige registrerings- og opgørelsesmetoder mellem socialtilsynene.

Det skal bemærkes, at henvisninger til lovgivningen refererer til den gældende lovgivning i 2021. Det vil sige, at ændringerne af lov om socialtilsyn og lov om social service, der trådte i kraft den 1. februar 2022, ikke gør sig gældende for denne årsrapport.

Resumé

De fem socialtilsyn skal godkende og føre driftsorienteret tilsyn med sociale tilbud og plejefamilier i Danmark, som er omfattet af lov om socialtilsyn, jf. lovbekendtgørelse nr. 171 af 21. september 2021 (socialtilsynsloven).

Ved udgangen af 2021 førte socialtilsynene tilsyn med 1.983 tilbud og 5.556 plejefamilier. I perioden 2018 til 2021 er antallet af tilbud og plejefamilier, som socialtilsynene fører tilsyn med, faldet med 4,5 pct. fra 7.895 i 2018 til 7.539 tilbud og plejefamilier i 2021. Faldet skyldes hovedsageligt et fald i antallet af plejefamilier, som blandt andet er forårsaget af, at der er flere plejefamilier, der trækker sig tilbage på grund af alder, end der kommer nye til. Derudover har der været COVID-19-begrænsninger for de obligatoriske grundkurser, og flere ansøgere har trukket deres ansøgning tilbage, når det bliver klart for dem, hvad opgaven som plejefamilie konkret rummer.

Større andel af uanmeldte tilsynsbesøg og fortsat variation på tværs af tilsynene

Socialtilsynene fører enten anmeldt eller uanmeldt tilsynsbesøg. I 2021 blev gennemført 13.086 tilsynsbesøg i forbindelse med driftsorienterede tilsyn og godkendelser. 5.325 tilsynsbesøg var på de sociale tilbud og 7.761 var i plejefamilierne. I 2021 var 43 pct. af tilsynsbesøgene på de sociale tilbud uanmeldte, hvilket var en stigning sammenlignet med året før, hvor det var 29 pct. På plejefamilieområdet var 31 pct. af tilsynsbesøgene i 2021 uanmeldte, hvilket også var en stigning sammenlignet med året før, hvor det var 18 pct. Andelen af uanmeldte tilsyn er på både tilbuds- og plejefamilieområdet den højeste siden 2018.

Der var i 2021 stor variation i anvendelsen af anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg på tværs af socialtilsynene. Forskellen kan både ses på tilbuds- og plejefamilieområdet. På tilbudsområdet varierer andelen af uanmeldte besøg i 2021 fra 54 pct. i Socialtilsyn Syd til 18 pct. i Socialtilsyn Øst. På plejefamilieområdet varierer andelen af uanmeldte besøg fra 40 pct. i Socialtilsyn Syd til 16 pct. i Socialtilsyn Øst. Det kan således konstateres, at særligt Socialtilsyn Syd aflagde en høj andel af uanmeldte tilsynsbesøg, mens særligt Socialtilsyn Øst aflagde en mindre andel end de øvrige tilsyn.

Socialtilsynene har tidligere over for Social- og Boligstyrelsen tilkendegivet, at de har en fælles ambition om, at alle tilbud og plejefamilier, set over en årrække på fire år, skal modtage både anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg ud fra en risikovurdering. Socialtilsynene har udviklet et fælles dataoverblik på bl.a. uanmeldte tilsynsbesøg, hvor de kan følge, i hvilket omfang der forekommer en u hensigtsmæssig uensartethed i tilsynspraksis. På baggrund af variationen i andelen af anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg i perioden 2018 til 2021 vurderer Social- og Boligstyrelsen, at der fortsat er væsentlige variationer på tværs af tilsynene. Det indikerer, at der ikke er en ensartet praksis for ud fra hvilke kriterier, der bliver gennemført uanmeldte tilsyn. På den baggrund vil Social- og Boligstyrelsen drøfte dette forhold i tilsynspraksis med tilsynene i et igangværende udviklingsarbejde om det risikobaserede tilsyn, som ligger i forlængelse af en faglig vejledning fra styrelsen på området, som blev udsendt i 2022.

Udvikling i nye godkendelser og variation i sagsbehandlingstid

De fem socialtilsyn træffer afgørelse om godkendelse efter ansøgning og dialog med ansøger, såfremt tilbuddet eller plejefamilien opfylder betingelse for godkendelse. I 2021 blev der godkendt 88 nye sociale tilbud og 288 nye plejefamilier. Antallet af godkendelser af sociale

tilbud har været relativt stabilt i perioden fra 2018 til 2021. Antallet af godkendte plejefamilier er siden 2019 faldet støt.

Der er fortsat stor variation i sagsbehandlingstiden for godkendelser på tværs af de fem socialtilsyn både på tilbuds- og plejefamilieområdet. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid på tilbudsområdet faldt i 2021, ligesom variationen i sagsbehandlingstiden på tværs af socialtilsynene faldt. På tilbudsområdet er sagsbehandlingstiden steget i Socialtilsyn Hovedstaden, mens den er faldet i Socialtilsyn Øst og Socialtilsyn Midt. Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid på plejefamilieområdet er steget, mens variationen i sagsbehandlingstiden på tværs af socialtilsynene er faldet med en uge. På plejefamilieområdet er sagsbehandlingstiden steget i Socialtilsyn Nord, Socialtilsyn Midt og Socialtilsyn Syd, mens den er uændret i Socialtilsyn Øst og Socialtilsyn Hovedstaden.

Begrænset og varierende anvendelse af sanktioner

Socialtilsynene kan iværksætte sanktioner, hvis konkrete forhold i et socialt tilbud eller en plejefamilie skaber bekymring for tilbuddets eller plejefamiliens kvalitet, eller hvis socialtilsynet ud fra en samlet vurdering finder, at tilbuddet eller plejefamilien ikke længere har den fornødne kvalitet eller opfylder betingelserne for at være godkendt. Sanktionsmulighederne omfatter afgørelser om hhv. udstedelse af påbud, iværksættelse af skærpet tilsyn og ophør af godkendelse.

Social- og Boligstyrelsen kan konstatere, at der blev iværksat få sanktioner i 2021, og antallet af godkendelser med vilkår faldt i 2021 på både tilbuds- og plejefamilieområdet.

På tværs af de fem socialtilsyn er der forskel i, hvor ofte sanktioner anvendes. Mest bemærkelsesværdig er forskellen i antal påbud på plejefamilieområdet, hvor Socialtilsyn Nord, Socialtilsyn Midt og Socialtilsyn Øst i 2021 udstedte ingen eller ét påbud, mens Socialtilsyn Hovedstaden udstedte 11 og Socialtilsyn Syd udstedte 36 påbud. Socialtilsyn Syd udsteder overvejende påbud inden for temaerne familiestruktur og familiedynamik samt kompetencer. Socialtilsyn Hovedstaden udsteder overvejende påbud inden for temaerne fysiske rammer og kompetencer. På den baggrund vil Social- og Boligstyrelsen gennemføre en undersøgelse af socialtilsynenes brug af sanktioner på familieplejeområdet. Formålet med undersøgelsen er at få viden om, hvorvidt forskelle i antal sanktioner på plejefamilieområdet er udtryk for uens tilsynspraksis.

Whistleblowerordningen

Alle fem socialtilsyn har etableret en whistleblowerordning, som beboere, pårørende, ansatte og andre kan kontakte ved bekymring over forholdene i et socialt tilbud eller i en plejefamilie. I 2021 modtog de fem socialtilsyn i alt 2.047 henvendelser om bekymrende forhold, hvilket er en stigning på 26 pct. i forhold til 2020. Det er det højeste antal siden tilsynsreformen trådte i kraft i 2014.

Magtanvendelsesindberetninger

Når der på et socialt tilbud eller i en specialiseret plejefamilie foretages en magtanvendelse, skal socialtilsynene modtage en kopi af indberetningen og vurdere, om det giver anledning til tilsynsmæssige overvejelser.

I 2021 modtog socialtilsynene 11.735 kopier af indberetninger om magtanvendelser på voksenområdet. Af disse var 11.549 indberetninger om magtanvendelser på voksenområdet efter servicelovens kapitel 24a og resten efter kapitel 24b. Det er en stigning på 57,4 procent i forhold til 2020, hvor antallet var 7.336. Over halvdelen af indberetningerne om magtanvendelse

er fra sociale tilbud, som Socialtilsyn Midt fører tilsyn med. Socialtilsyn Midt har modtaget et øget antal indberetninger om magtanvendelse uden lovhjemmel. Størstedelen af disse indberetninger vedrører tilfælde, hvor tilbuddene endnu ikke har den fornødne tilladelse til brug af en foranstaltning (f.eks. stofselser), eller hvor der sker aflåsning af en borgers ejendele.

Generelt er der på voksenområdet flest indberetninger om magtanvendelse på tilbud med en kommunal driftsherre. Der er modtaget flest magtanvendelsesindberetninger fra tilbudstyperne almen plejebolig og længerevarende botilbud, mens der er modtaget færrest fra tilbudstyperne krisecentre for kvinder og boformer for hjemløse. Fordelt på indgrebs art er der modtaget flest indberetninger under magtanvendelsestyperne "indgreb foretaget uden hjemmel", "anvendelse af stofselser" og "fastholdelse mv."

På børne- og ungeområdet var der i 2021 5.404 indberetninger om magtanvendelse, hvilket er en lille stigning på 2,6 procent i forhold til 2020. Det største antal indberetninger om magtanvendelse var på åbne døgninstitutioner efterfulgt af private opholdssteder og sikrede døgninstitutioner. Hovedparten af magtanvendelserne hører under typen 'fysisk magtanvendelse, ved at fastholde og/eller føre, fordi barnet eller den unge var til fare for sig selv eller andre'. Socialtilsyn Syd har modtaget flest kopier af indberetninger om magtanvendelse, mens Socialtilsyn Nord har modtaget færrest. På det specialiserede plejefamilieområde var der i 2021 29 magtanvendelsesindberetninger.

Med udgangspunkt i de modtagne magtanvendelsesindberetninger fra sociale tilbud arbejder fire ud af fem socialtilsyn med såkaldte "magtprofiler" eller "magtanvendelsesrapporter" som et redskab, der kan bruges til at foretage en systematisk opsamling og anvendelse af data fra indberetninger af magtanvendelser. Socialtilsyn Nord har en anden fast, systematisk praksis for inddragelse af magtanvendelse i tilsynet, der sikrer overblik over antal af magtindberetninger og eventuelle tendenser i disse. På baggrund af disse forskelle vil Social- og Boligstyrelsen udsende en faglig udtalelse om udarbejdelse og brug af magtprofiler i socialtilsynene med henblik på at fremme en mere ensartet tilgang til tilsynsmæssige overvejelser på baggrund af modtagne indberetninger om magtanvendelse. En faglig udtalelse er en relativt kortfattet og handlingsanvisende faglig vejledning fra Social- og Boligstyrelsen til socialtilsynene.

Økonomi, personale og kompetencer

Socialtilsynenes økonomi finansieres af indtægter fra henholdsvis tilsynstakster, objektiv finansiering fra kommunerne og tilkøbsydelse. I 2021 var socialtilsynenes samlede indtægter på 236,3 mio. kr., heraf 115,4 mio. kr. fra tilsynstakster, 121 mio. kr. fra objektiv finansiering og 5,2 mio. kr. fra tilkøbsydelse. Indtægter fra objektiv finansiering og tilsynstakster ligger nogenlunde stabilt i alle fem socialtilsyn over perioden fra 2018 til 2021. Indtægter fra tilkøbsydelse steg i 2021 med 2,1 mio. kr. Socialtilsynenes indtægter fra tilkøbsydelse varierer fra 0,1 mio. kr. i Socialtilsyn Midt til 2,0 mio. kr. Socialtilsyn Hovedstaden.

Klagesager

Ankestyrelsen er klagemyndighed for socialtilsynenes afgørelser. I 2021 modtog Ankestyrelsen 54 klager vedrørende socialtilsynenes afgørelser og traf heraf afgørelser i 29 sager, hvoraf 28 blev stadfæstet, og én blev ændret eller ophævet. Derudover blev der truffet afgørelse i fire sager om aktindsigt efter offentlighedsloven. Ved udgangen af 2021 var der 53 verserende sager i Ankestyrelsen.

Ny politisk aftale og lovgivning

I april 2021 blev der indgået en ny politisk aftale om styrkelse af socialtilsynet og styrkelse af det økonomiske tilsyn med sociale tilbud. I forlængelse af aftalen blev der udarbejdet ny lovgivning, der trådte i kraft 1. februar 2022.

Intentionerne med den politiske aftale og den nye lovgivning er blandt andet at give socialtilsynet styrkede reaktionsmuligheder, så de får bedre mulighed for at gribe ind over for sociale tilbud, hvor kvaliteten ikke er i orden. Derudover styrkes socialtilsynets fokus på de sociale tilbuds brug af vikarer, ligesom retssikkerheden for beboerne øges.

Med aftalen og den nye lovgivning er der også et ønske om at styrke det økonomiske tilsyn og sikre større ensartethed i tilsynet med sociale tilbud på tværs af landet og dermed større ensartethed i de fem socialtilsyns praksis. På den baggrund styrkes den nationale styring af tilsynenes praksis, ligesom det lokalpolitiske ansvar for varetagelsen af opgaven, og for, at den varetages i overensstemmelse med intentionerne, synliggøres. Det indebærer blandt andet, at socialtilsynene fremadrettet er forpligtet til at indgå i de tværgående aktiviteter, som iværksættes af Social- og Boligstyrelsens auditfunktion. Derudover kan Social- og ældreministeren efter inddragelse af Social- og Boligstyrelsen fastsætte nærmere regler for socialtilsynets udførelse af opgaven med at godkende og føre tilsyn til tilbud, jf. § 4, stk. 1, herunder om formen og tilrettelæggelsen af denne, for at sikre, at socialtilsynene opfylder lovens formål, jf. § 1, og har en systematisk, ensartet, uvildig og fagligt kompetent godkendelses- og tilsynspraksis.

Social- og Boligstyrelsen vil fremover i årsrapporten særligt skulle fokusere på, om de enkelte socialtilsyns praksis er med til at opfylde socialtilsynslovens formål, og om der er områder, hvor socialtilsynene har en uensartet praksis (første gang i årsrapporten for 2022). Auditfunktionens årsrapport vil derudover fremover skulle løftes til det politiske niveau og drøftes af den enkelte ansvarlige kommunalbestyrelse på et møde senest tre måneder efter rapporten er offentliggjort.

1. Socialtilsynenes opgaveportefølje

I dette kapitel beskrives socialtilsynenes opgaveportefølje på både tilbuds- og plejefamilieområdet samt BPA-ordningen (Borgerstyret Personlig Assistance).

1.1 Plejefamilier og sociale tilbud

Socialtilsynene skal aflægge tilsynsbesøg på alle omfattede tilbud og plejefamilier mindst en gang om året¹. Ved udgangen af 2021 førte socialtilsynene tilsyn med 5.556 plejefamilier og 1.983 sociale tilbud, dvs. en samlet opgaveportefølje på 7.539 plejefamilier og tilbud på landsplan. Sammenlignet på tværs har Socialtilsyn Syd den største opgaveportefølje, mens Socialtilsyn Nord har den mindste. På tilbudsområdet har Socialtilsyn Hovedstaden den største opgaveportefølje med 512 aktive tilbud, mens Socialtilsyn Nord har den mindste med 276 aktive tilbud. På plejefamilieområdet har Socialtilsyn Syd den største opgaveportefølje med 1.493 aktive plejefamilier, mens Socialtilsyn Hovedstaden har den mindste opgaveportefølje med 777 aktive plejefamilier, jf. tabel 1.

Tabel 1: Antal sociale tilbud og plejefamilier fordelt på de fem socialtilsyn, 2021.

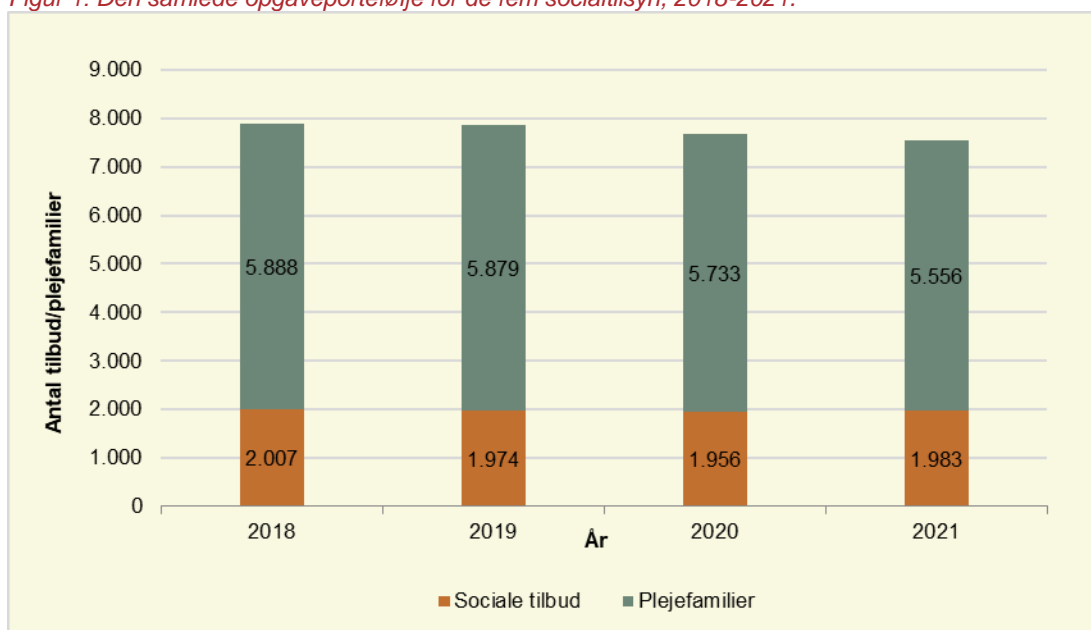
	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
Samlet opgaveportefølje	1.209	1.625	1.928	1.487	1.289	7.539
<i>Antal sociale tilbud i alt</i>	276	371	435	389	512	1.983
<i>Antal plejefamilier i alt</i>	933	1.254	1.493	1.098	777	5.556

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Den samlede opgaveportefølje har været svagt faldende siden 2018, hvor opgaveporteføljen lå på 7.895 aktive tilbud og plejefamilier til i 2021 at være faldet til 7.539 aktive tilbud og plejefamilier. Udviklingen i opgaveporteføljen på tilbudsområdet har været stabilt i den fireårige periode fra 2018 til 2021. På plejefamilieområdet har udviklingen i opgaveporteføljen været svagt faldende over samme periode, jf. figur 1.

¹ Jf. lov om socialtilsyn § 7, stk. 3

Figur 1: Den samlede opgaveportefølje for de fem socialtilsyn, 2018-2021.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Faldet i antallet af plejefamilier kan skyldes flere forskellige ting, hvilket de fem socialtilsyn kommer med forskellige betragtninger i forhold til i deres årsrapporter. Socialtilsyn Hovedstaden går mest i dybden med emnet og opstiller i deres årsrapport forskellige faktorer, der kan have indflydelse på antallet af plejefamilier. De nævner, at flere plejefamilier har nået pensionsalderen, at flere plejefamilier ser plejefamilieopgaven som et job og ophører, når deres livssituation ændrer sig, men også at flere plejefamilier savner støtte fra og oplever samarbejdsvanskeligheder med kommunen. Derudover angiver Socialtilsyn Midt, at Covid-19 har haft en negativ effekt på antallet af godkendelseskurser i første halvdel af 2021. Socialtilsyn Syd har beskrevet at det relativt store fald fra 2020 til 2021 også skal ses i lyset af, at væsentlig flere plejefamilier er blevet godkendt i 2019 og 2020 grundet lovændringer på plejefamilieområdet, hvilket har medført at konkret godkendte plejefamilier har skulle gennemføre kurset, som led i at blive godkendt under en af de tre nye plejefamilietypologier. Netværksplejefamilier skal fortsat godkendes til anbringelse og/eller aflastning af den anbringende kommune som konkret egnet. Socialtilsyn Øst, Nord og Hovedstaden peger også alle tre på, at flere ansøgere trækker deres ansøgninger tilbage i godkendelsesprocessen, i takt med at de bliver klar over hvad opgaven konkret indebærer.

Fordelingen af plejefamilietyper på tværs af tilsynene

Den 1. juli 2019 trådte lovændringer på plejefamilieområdet i kraft². Lovændringerne indebar blandt andet indførelse af nye plejefamilietyper³. Kategoriseringen af plejefamilier havde til hensigt at sikre plejefamilietyper, der matcher bredden i de behov, børn i plejefamilier har i dag. Plejefamilietyperne skal desuden understøtte, at de vilkår, kommunerne fastsætter for plejefamilien og den støtte, som plejefamilien får under anbringelsen, er differentieret og tilpasset den konkrete opgave, plejefamilien skal løse.

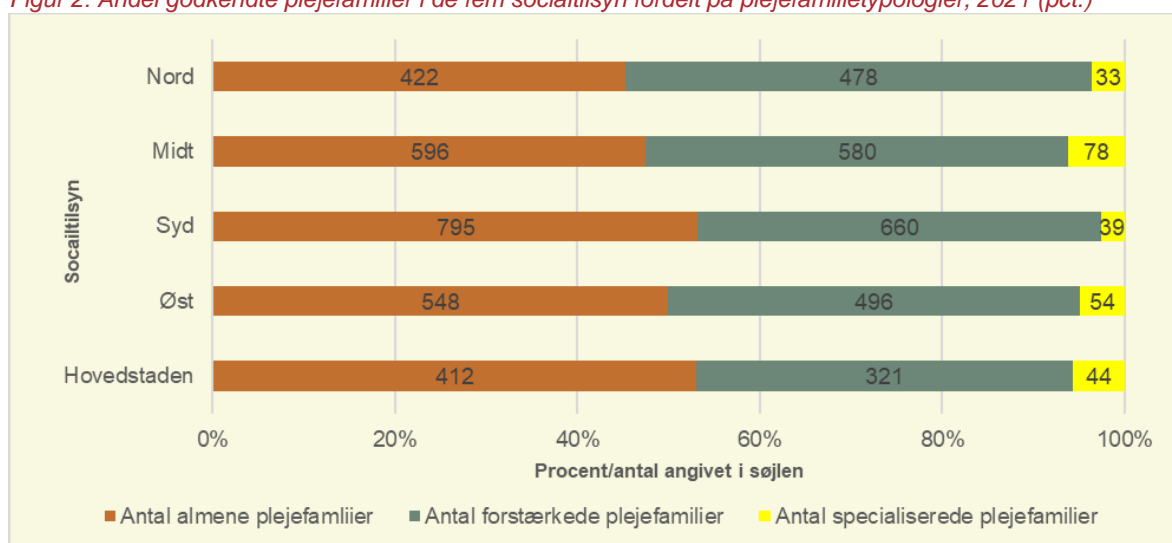
² Jf. Lov om ændring af lov om social service, lov om socialtilsyn, lov om voksenansvar for anbragte børn og unge og ligningsloven (Mere kvalitet i plejefamilier)

³ jf. bekendtgørelsen om socialtilsyn bilag 3

Plejefamilier kategoriseres efter lovgivningen som almene plejefamilier, forstærkede plejefamilier og specialiserede plejefamilier. Ultimo 2020 er alle plejefamilier blevet omkategoriseret til de tre nye plejefamilietyper. Flest plejefamilier er godkendt som almene plejefamilier eller forstærkede plejefamilier, heraf med en lille overvægt af almene plejefamilier. Andelen af specialiserede plejefamilier er relativt lille i alle fem socialtilsyn, jf. figur 2.

Social- og Boligstyrelsen vil fremadrettet følge udviklingen i fordelingen af plejefamilietyper med afsæt i tallene for 2021.

Figur 2: Andel godkendte plejefamilier i de fem socialtilsyn fordelt på plejefamilietyper, 2021 (pct.)

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

1.2 BPA-arbejdsgiverfunktion

Socialtilsynene fik fra 1. januar 2018 til opgave at godkende og føre driftsorienteret tilsyn med foreninger og private virksomheder, der varetager eller ønsker at varetage arbejdsgiverfunktioner i ordninger med kontant tilskud til ansættelse af hjælpere og borgerstyret personlig assistance efter §§ 95 og 96 i lov om social service (BPA)⁴.

Godkendelse af og driftsorienteret tilsyn med foreninger og virksomheder, der varetager eller ønsker at varetage arbejdsgiverfunktioner i forbindelse med ordninger om BPA, har en anden karakter end socialtilsynenes øvrige godkendelses- og tilsynsopgaver. Dette ses eksempelvis ved, at kvalitetsmodellen ikke skal benyttes. Der er i bekendtgørelse om socialtilsyn § 21 opstillet tre betingelser for godkendelse af de omfattede foreninger og virksomheder. De tre betingelser for godkendelse er:

- 1) Foreningen eller den private virksomhed skal være solvent,
- 2) Foreningen eller den private virksomhed skal have en kompetent ledelse og benytte sig af ekstern faglig supervision eller anden form for sparring for ledelse og medarbejdere, og
- 3) Ledelsen af foreningen eller den private virksomhed skal kunne påvise, at der i foreningen eller den private virksomhed er kendskab til ansættelsesret. Kendskabet

⁴ Efter §§ 95 og 96 i lov om social service, jf. lov om socialtilsyn § 18a.

skal påvises ved, at ledelsen indsender relevant dokumentation til socialtilsynet, f.eks. om tidligere relevant erfaring, gennemførte kurser, uddannelser m.v.

Hertil kommer et krav om, at foreningerne eller virksomhederne skal indsende årsbudget og revideret regnskab til socialtilsynet.

De fem socialtilsyn godkendte og førte i 2021 tilsyn med i alt 22 foreninger eller private virksomheder med BPA-arbejdsgiverfunktion i 2021, hvoraf Socialtilsyn Hovedstaden har den største andel med 10 foreninger/private virksomheder, jf. tabel 2.

Tabel 2: Antal godkendte foreninger eller private virksomheder med BPA-arbejdsgiverfunktion i 2021 fordelt på de fem socialtilsyn.

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
<i>Antal foreninger eller private virksomheder med BPA-arbejdsgiverfunktion</i>	3	2	2	5	10	22

Kilde: Data fra Socialtilsyn Hovedstadens hjemmeside

2. Socialtilsynenes virksomhed

Dette kapitel omhandler de fem socialtilsyns virksomhed med fokus på antal gennemførte tilsynsbesøg, godkendelse af nye tilbud og plejefamilier, iværksatte sanktioner og antal henvendelser om bekymrende forhold (whistleblowerordningen).

2.1 Gennemførte tilsynsbesøg

Socialtilsynene skal ifølge lov om socialtilsyn § 7, stk. 3, aflægge tilsynsbesøg på alle omfattede tilbud og plejefamilier mindst én gang om året. På tilbud med flere afdelinger skal socialtilsynet besøge alle afdelinger.

I 2021 omfattede de fem socialtilsyns opgaveportefølje 5.556 plejefamilier og 1.983 tilbud (jf. figur 1), som på trods af, at socialtilsynene har været underlagt restriktioner og vilkår som følge af Covid-19, alle modtog mindst ét tilsynsbesøg.

I alt gennemførte socialtilsynene 13.086 tilsynsbesøg i forbindelse med godkendelser og det driftsorienterede tilsyn i 2021, jf. tabel 3. Dette er en mindre stigning set i forhold til i 2020, hvor der blev gennemført 12.929 besøg, til trods for at opgaveporteføljen samlet set er faldet i samme periode (jf. figur 1). Af de 13.086 besøg var de 5.325 besøg på tilbudsområdet, mens 7.761 besøg var på plejefamilieområdet. Der kan i 2021 observeres store forskelle i socialtilsynenes besøgsaktivitet, hvor særligt Socialtilsyn Syd har en meget høj volumen af tilsynsbesøg på både tilbuds- og plejefamilieområdet set i forhold til de øvrige socialtilsyn, jf. tabel 3.

Tabel 3: Antal tilsynsbesøg ifm. driftsorienteret tilsyn og godkendelser, fordelt på sociale tilbud og plejefamilier, 2021.

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
Sociale tilbud						
<i>Antal tilsynsbesøg</i>	681	920	1.945	703	1.076	5.325
<i>Antal tilsynsbesøg pr. 100 tilbud</i>	247	248	447	181	210	269
Plejefamilier						
<i>Antal tilsynsbesøg</i>	1.370	1.582	2.652	1.150	1.007	7.761
<i>Antal tilsynsbesøg pr. 100 plejefamilier</i>	147	126	178	105	130	140

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

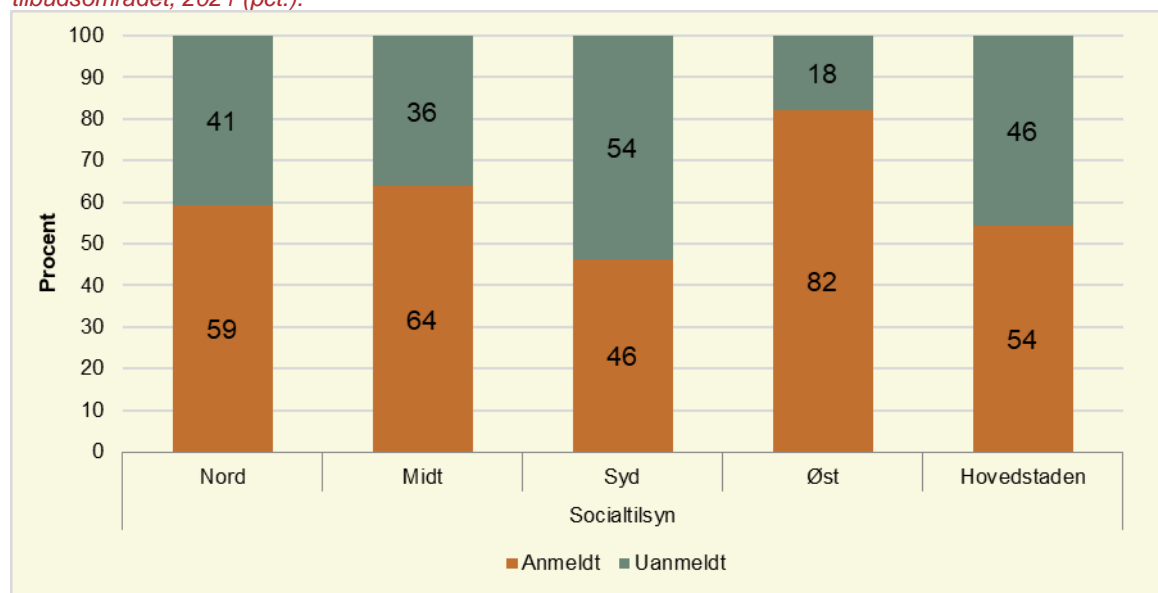
Det skal bemærkes, at tilbud med mange afdelinger samt tilbud med påbud eller skærpet tilsyn typisk får flere tilsynsbesøg i løbet af et år end andre tilbud. Der kan således i forbindelse med ét og samme tilsyn aflægges flere tilsynsbesøg, eksempelvis i flere forskellige afdelinger tilknyttet det samme tilbud.

2.1.1 Uanmeldte og anmeldte tilsynsbesøg

Socialtilsynene er ifølge lov om socialtilsyn § 7, stk. 3, nr. 1, forpligtigede til at aflægge både anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg, som en del af det risikobaserede tilsyn.

I 2021 kan der fortsat observeres stor variation på tværs af socialtilsynene i deres anvendelse af henholdsvis anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg. Forskellen observeres både på tilbuds- og plejefamilieområdet. På tilbudsområdet varierer andelen af uanmeldte tilsynsbesøg fra 18 pct. i Socialtilsyn Øst til 54 pct. i Socialtilsyn Syd, jf. figur 3.

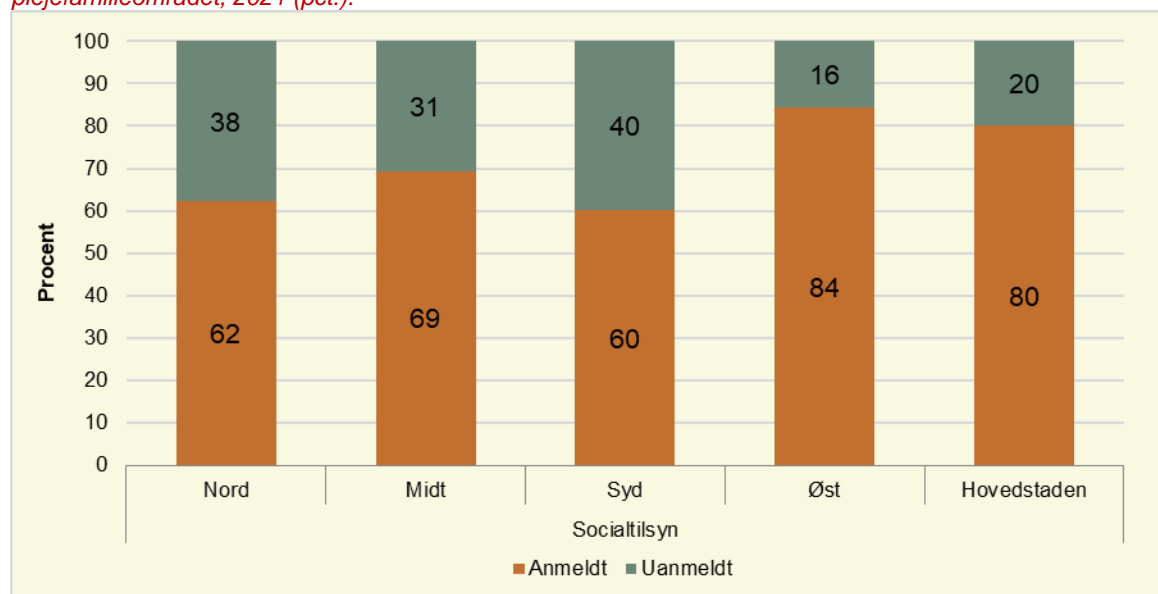
Figur 3: Andelen af anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg ved driftsorienteret tilsyn og godkendelser på tilbudsområdet, 2021 (pct.).

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

På plejefamilieområdet har Socialtilsyn Syd ligeledes den højeste andel af uanmeldte tilsynsbesøg med 40 pct., mens Socialtilsyn Øst har den laveste andel med 16 pct., jf. figur 4.

Figur 4: Andelen af anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg ved driftsorienteret tilsyn og godkendelser på plejefamilieområdet, 2021 (pct.).

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

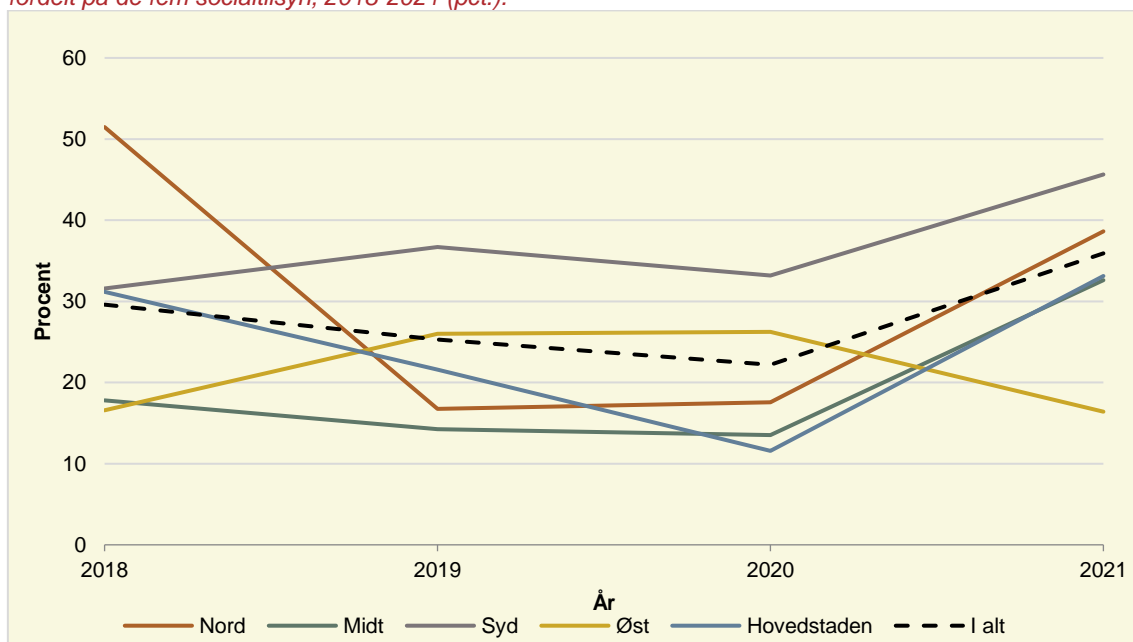
Udviklingen i andelen af uanmeldte tilsynsbesøg

Der kan ligeledes konstateres en stor variation på tværs af socialtilsynene, hvad angår udviklingen i uanmeldte tilsynsbesøg i sociale tilbud og plejefamilier fra 2018 til 2021, jf. figur 5 nedenfor.

Socialtilsyn Syd har siden 2019 haft det højeste niveau af uanmeldte tilsynsbesøg og har fra 2020 til 2021 haft en stigning fra 33 pct. til 46 pct. i andelen af uanmeldte tilsynsbesøg.

De største stigninger fra 2020 til 2021 ses dog i Socialtilsyn Nord, Midt og Hovedstaden, hvor andelen af anmeldte tilsynsbesøg er steget med ca. 20 procent. Socialtilsyn Nord er således gået fra 18 pct. til 39 pct. i andelen af uanmeldte tilsynsbesøg. Socialtilsyn Midt er gået fra 14 pct. til 33 pct., og Hovedstaden er gået fra 12 pct. til 33 pct. i andelen af uanmeldte besøg. Kun Socialtilsyn Øst har et fald i andelen af uanmeldte tilsynsbesøg, hvor de er gået fra, at andelen af uanmeldte besøg i 2020 lå på 26 pct. til, at den i 2021 ligger på 16 procent.

Figur 5: Udviklingen i andelen af uanmeldte tilsynsbesøg ved driftsorienterede tilsyn og godkendelser fordelt på de fem socialtilsyn, 2018-2021 (pct.).

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Socialtilsynene har tidligere over for Social- og Boligstyrelsen tilkendegivet, at de fem tilsyn har en fælles ambition om, at alle tilbud og plejefamilier, set over en årrække på fire år, skal modtage både anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg ud fra en risikovurdering. Socialtilsynene oplyser, at de i den forbindelse har udviklet et fælles dataoverblik på bl.a. uanmeldte tilsynsbesøg, hvor de kan følge, i hvilket omfang der forekommer en u hensigtsmæssig uensartethed i tilsynspraksis. Social- og Boligstyrelsen finder det positivt, at Socialtilsyn Nord, Midt, Syd og Hovedstaden nærmer sig en større ensartethed over tid ift. andelen af uanmeldte besøg – dog med det forbehold at Socialtilsyn Syd har en væsentlig højere frekvens af uanmeldte tilsynsbesøg end de andre tilsyn. Social- og Boligstyrelsen vurderer også, at Socialtilsyn Øst ikke vil kunne indfri ovenstående ambition uden at øge andelen af uanmeldte besøg på både tilbuds- og plejefamilieområdet fremadrettet.

På baggrund af variationen i andelen af anmeldte og uanmeldte tilsynsbesøg set over perioden fra 2018 til 2021 vurderer Social- og Boligstyrelsen, at der fortsat er væsentlige variationer på tværs af tilsynene. Det indikerer, at der ikke er en ensartet praksis for, ud fra hvilke kriterier, der bliver gennemført uanmeldte tilsyn. På den baggrund vil Social- og Boligstyrelsen drøfte dette forhold i tilsynspraksis med tilsynene i et igangværende udviklingsarbejde om det risikobaserede tilsyn, som ligger i forlængelse af en faglig vejledning fra styrelsen på området, som blev udsendt i 2022.

2.2 Godkendelse af nye sociale tilbud og plejefamilier

Socialtilsynene har til opgave at behandle ansøgninger om godkendelse fra nye sociale tilbud og plejefamilier. På baggrund af temaerne i kvalitetsmodellen skal tilsynene vurdere, hvorvidt det er sandsynligt, at det ansøgende sociale tilbud eller plejefamilie kan levere den fornødne kvalitet.

I 2021 blev der godkendt 88 nye sociale tilbud og 288 nye plejefamilier, jf. tabel 4 nedenfor.

Antallet af godkendelser på tilbudsområdet varierer fra 7 til 39 på tværs af de fem socialtilsyn. Socialtilsyn Nord godkendte færrest nye tilbud, mens Socialtilsyn Midt godkendte flest nye tilbud, jf. tabel 4.

På plejefamilieområdet kan der også observeres en variation i antallet af godkendelser i de fem socialtilsyn. Antallet af godkendte plejefamilier varierer fra 39 godkendelser af nye plejefamilier i Socialtilsyn Nord til 80 godkendelser i Socialtilsyn Syd, jf. tabel 4.

Tabel 4: Antallet af godkendelser fordelt på de fem socialtilsyn, 2021.

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
Sociale tilbud	7	39	15	15	12	88
Plejefamilier	39	50	80	67	52	288

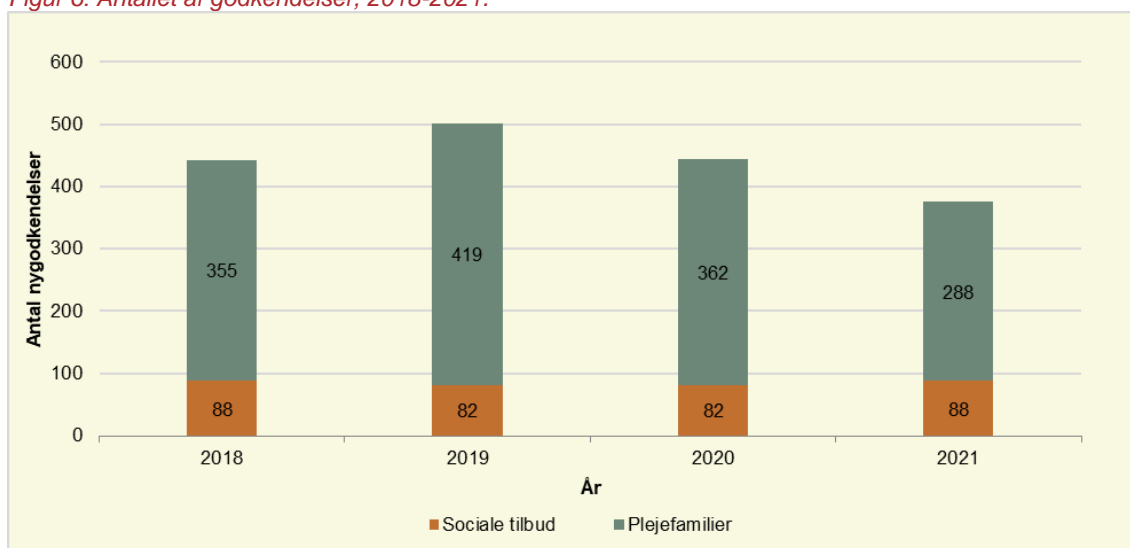
Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

2.2.1 Udviklingen i antal godkendte tilbud og plejefamilier

Set i forhold til 2020 er der i 2021 blevet godkendt lidt flere tilbud og en del færre plejefamilier. På tilbudsområdet er der blevet godkendt seks tilbud mere end i 2020, og på plejefamilieområdet omhandler det 74 færre godkendelser i 2021 end i 2020, jf. figur 6.

Som figur 6 indikerer, er der sket en mindre stigning i det samlede antal godkendte tilbud fra 2020 til 2021, men set hen over en fireårig periode har udviklingen været stabil. Derimod er der sket et fald i godkendelser af plejefamilier, og det samlede antal godkendelser af plejefamilier er nu på laveste niveau sammenholdt med de tre foregående år. Ses der isoleret på udviklingen fra 2020 til 2021 er antallet af godkendelser af plejefamilier faldet med 74, jf. figur 6.

Figur 6: Antallet af godkendelser, 2018-2021.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Social- og Boligstyrelsen bemærker, at niveauet af godkendelser af nye plejefamilier har været faldende de seneste tre år, og derfor forventes antallet af nye godkendelser ikke at kunne imødegå afgangen af eksisterende plejefamilier fra området, der er beskrevet i afsnit 1.

2.2.2 Godkendelser med vilkår

Socialtilsynene kan i forbindelse med en godkendelse fastsætte vilkår, hvis opfyldelse er en betingelse for godkendelsen⁵. Vilkår skal formuleres så tilstrækkeligt klart, at det er tydeligt for tilbuddet, hvad det skal foretage sig for fortsat at være godkendt eller blive endeligt godkendt, og hvornår det således kan forventes at ske.

For at socialtilsynene kan give en godkendelse med vilkår, må det anses overvejende sandsynligt, at tilbuddet efterfølgende vil kunne opfylde betingelsen. En godkendelse med vilkår kan indeholde flere vilkår og omhandle forskellige temaer inden for den kvalitetsmodel, som udgør rammen for kvalitetsvurderinger – for eksempel kan et vilkår for godkendelse omhandle et tilbuds fysiske rammer.

Antal godkendelser med vilkår

Fælles for tilbuds- og plejefamilieområdet er, at der generelt udstedes få godkendelser med vilkår. På tilbudsområdet er der dog i 2021 en stigning i antallet, idet der er udstedt 31 godkendelser med vilkår, hvilket er det højeste antal i den fireårige periode fra 2018-2021, jf. tabel 6.

På tilbudsområdet har Socialtilsyn Øst godkendt 21 tilbud med vilkår og er dermed det socialtilsyn, der har godkendt flest sociale tilbud med vilkår i 2021. Samme tendens kan også observeres i 2019 og 2020. Socialtilsyn Midt har ikke gennemført godkendelser med vilkår i 2021, jf. tabel 5.

⁵ jf. Lov om socialtilsyn § 5, stk. 5

Tabel 5: Antal godkendelser med vilkår på tilbudsområdet, 2018-2021.

	2018	2019	2020	2021
Nord	5	3	1	2
Midt	1	2	1	0
Syd	2	1	3	6
Øst	2	12	13	21
Hovedstaden	3	2	3	2
I alt	13	20	21	31

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

På plejefamilieområdet er antallet af godkendelser med vilkår samlet set steget med tre til syv godkendelser med vilkår. I 2021 er Socialtilsyn Hovedstaden og Socialtilsyn Øst de socialtilsyn, som har godkendt flest plejefamilier med vilkår. De to Socialtilsyn har således godkendt 3 plejefamilier med vilkår hver, mens Socialtilsyn Nord har godkendt én plejefamilie med vilkår og Socialtilsyn Midt og Syd ikke har godkendt nogle plejefamilier med vilkår i 2021, jf. tabel 6.

Tabel 6: Antal godkendelser med vilkår på plejefamilieområdet, 2018-2021.

	2018	2019	2020	2021
Nord	0	5	1	1
Midt	4	0	0	0
Syd	2	0	2	0
Øst	0	0	0	3
Hovedstaden	4	4	1	3
I alt	10	9	4	7

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

2.2.3 Sagsbehandlingstider

Socialtilsynene oplyser i deres årsrapporter deres gennemsnitlige sagsbehandlingstider i forbindelse med godkendelse af nye sociale tilbud og plejefamilier. I henhold til almindelig forvaltningsskik regnes sagsbehandlingstiden fra det tidspunkt, ansøgningen modtages fra et tilbud eller en plejefamilie, til afgørelsen fra socialtilsynene om, hvorvidt det pågældende tilbud eller plejefamilie kan godkendes. Herunder kan eksempelvis indgå perioder, hvor socialtilsynene afventer nødvendige oplysninger fra det sociale tilbud eller plejefamilien, eller perioder, hvor en kommende plejefamilie selv har udskudt deltagelse i det lovpligtige kursus for plejefamilier, hvilket er en forudsætning for en eventuel godkendelse.

Den gennemsnitlige sagsbehandlingstid varierer på tværs af tilsynene både for sociale tilbud og for plejefamilier. På tilbudsområdet varierer den gennemsnitlige sagsbehandlingstid fra 11 til 28 uger, mens den gennemsnitlige sagsbehandlingstid på plejefamilieområdet varierer fra 21 til 35 uger. Socialtilsyn Hovedstaden har med 28 uger den længste gennemsnitlige sagsbehandlingstid i forhold til godkendelse af sociale tilbud, mens Socialtilsyn Nord og Socialtilsyn Syd har de korteste gennemsnitlige sagsbehandlingstider på 11 uger. På plejefamilieområdet har Socialtilsyn Midt den længste gennemsnitlige sagsbehandlingstid i forhold til godkendelse, mens Socialtilsyn Nord har den korteste gennemsnitlige sagsbehandlingstid på 21 uger, jf. tabel 7.

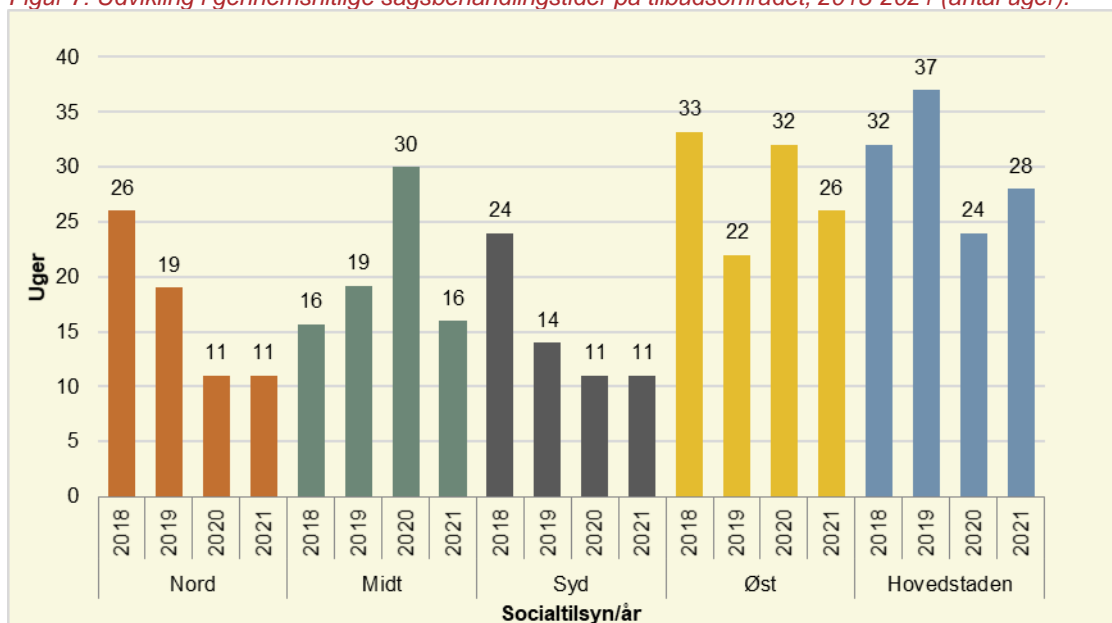
Tabel 7: Gennemsnitlige sagsbehandlingstider i de fem socialtilsyn, 2021 (antal uger).

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden
Sociale tilbud	11	16	11	26	28
Plejek familier	21	35	22	28	29

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Udover at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid er meget forskellig på tværs af de fem socialtilsyn, er udvikling i gennemsnitlig sagsbehandlingstid i perioden fra 2018 til 2021 tilsvarende forskellig, særligt på tilbudsområdet. Socialtilsyn Nord, Midt og Syd står for de korteste sagsbehandlingstider ift. sociale tilbud, og udviklingen over tid tyder på, at de tre socialtilsyn nærmer sig hinanden på dette område. Der er dog fortsat forskelle på tværs af alle fem socialtilsyn, selvom Socialtilsyn Øst og Hovedstaden, der står for de længste sagsbehandlingstider, også har nærmet sig hinanden over tid, jf. figur 7.

Figur 7: Udvikling i gennemsnitlige sagsbehandlingstider på tilbudsområdet, 2018-2021 (antal uger).

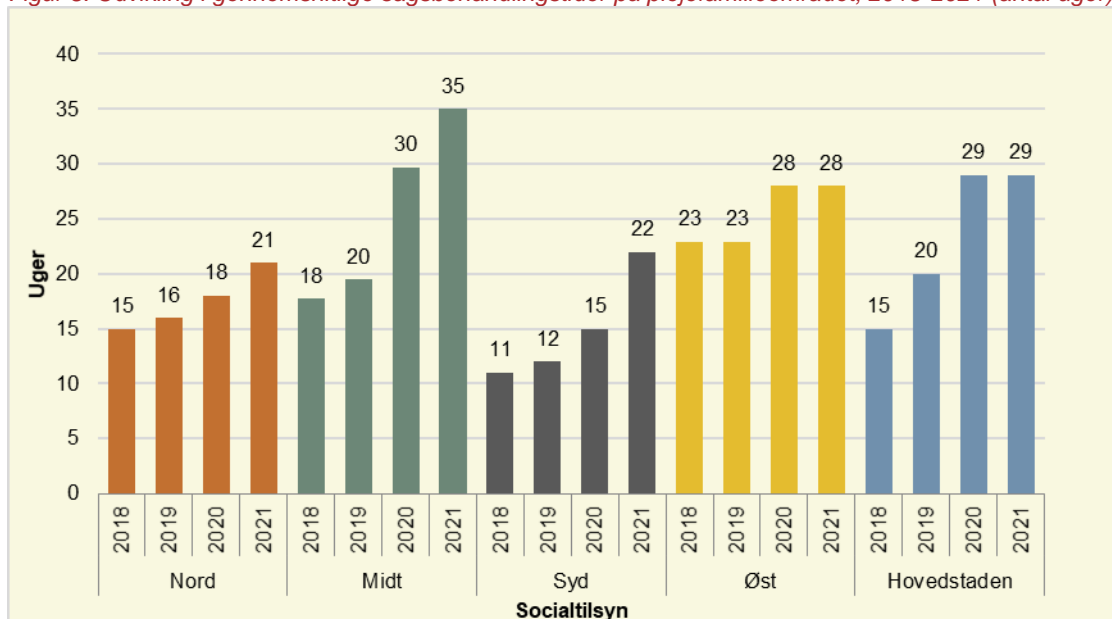

Anm.: Tallene er afrundet til hele uger

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

På plejefamilieområdet ses en tendens til, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid er steget i perioden fra 2018 til 2021. Fra 2020 til 2021 er den gennemsnitlige sagsbehandlingstid på plejefamilieområdet steget i Socialtilsyn Nord, Socialtilsyn Midt og Socialtilsyn Syd, mens den er uændret for Socialtilsyn Øst og Socialtilsyn Hovedstaden, jf. figur 8.

Figur 8: Udvikling i gennemsnitlige sagsbehandlingstider på plejefamilieområdet, 2018-2021 (antal uger).

Anm.: Tallene er afrundet til hele uger

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Stigningen i sagsbehandlingstiden på plejefamilieområdet kan skyldes implementeringen af det nye godkendelseskoncept, der trådte i kraft 1. juli 2019. Flere socialtilsyn har beskrevet, at stigningen kan skyldes aflysninger af grundkurser som følge af COVID-19-restriktioner. Socialtilsynene har desuden påpeget, at et faldende antal ansøgere som plejefamilie har betydet, at socialtilsynene har udbudt færre grundkurser, hvilket har været en medvirkende årsag til, at sagsbehandlingstiden er blevet forlænget, da den ekstra tid, der går, før plejefamilien kommer på grundkursus, tæller med i den samlede sagsbehandlingstid. Variationerne i de gennemsnitlige sagsbehandlingstider på tværs af socialtilsynene kan dog også indikere, at der fortsat er forskelle i socialtilsynenes måde at tilrettelægge godkendelsesprocessen på.

2.3 Iværksatte sanktioner

Socialtilsynene kan iværksætte forskellige former for sanktioner, hvis et tilbud eller en plejefamilie ikke har den fornødne kvalitet. Socialtilsynenes sanktionsmuligheder omfatter påbud, skærpet tilsyn og ophør af godkendelse.

Socialtilsynene er forpligtede til, at der forud for iværksatte sanktioner, herunder påbud, skærpet tilsyn og ophør af godkendelse, har været en dialog mellem socialtilsynet og det pågældende tilbud eller plejefamilie om de forhold, der begrundet overvejelserne om sanktioner⁶. Tilbuddet eller plejefamilien har på den måde mulighed for at rette op på disse forhold hurtigst muligt, og inden en sanktion eventuelt iværksættes. Socialtilsynet skal således indgå i dialog med tilbuddet, hvilket skal bidrage til at fastholde og udvikle kvaliteten i tilbuddet. Som et centralt redskab i dialogen med tilbuddene skal socialtilsynene anvende kvalitetsmodellen. Kvalitetsmodellen er et dialogredskab, som skal give et systematisk og målrettet udgangspunkt for socialtilsynenes samlede vurdering af tilbuddenes kvalitet⁷.

⁶ jf. bekendtgørelsen til lov om socialtilsyn § 9, stk. 1 og § 5 stk. 1

⁷ Håndbog for socialtilsyn

I det følgende fremgår niveauet for socialtilsynenes anvendelse af henholdsvis påbud, skærpede tilsyn og godkendelser, som er bragt til ophør.

Det skal generelt bemærkes, at antallet af alle typer sanktioner udstedt af socialtilsynene ligger meget lavt i forhold til porteføljen af sociale tilbud og plejefamilier, både i forhold til det enkelte socialtilsyn (jf. tidligere tabel 1) og samlet set (jf. tidligere figur 1), hvor socialtilsynene i 2021 omfattede i alt 5.556 plejefamilier og 1.983 tilbud. På den baggrund vurderer Social- og Boligstyrelsen det vanskeligt at udlede valide observationer og tendenser i forhold til brugen af sanktioner i 2021, herunder at foretage en vurdering af forskelle tilsynene imellem, dog med en mindre undtagelse i forhold til udstedte påbud til plejefamilier (jf. tabel 9, nedenfor).

2.3.1 Påbud

Socialtilsynene kan, når det er nødvendigt for at sikre, at tilbuddet fortsat opfylder betingelserne for godkendelse, udstede påbud over for sociale tilbud og plejefamilier, som tilbuddet skal rette op på som betingelse for en fortsat godkendelse⁸. Socialtilsynet skal anføre en frist for opfyldelsen af påbuddet.

Antal påbud

Socialtilsynene har samlet set udstedt 22 påbud mere på tilbudsområdet i 2021 i forhold til 2020. Stigningen ses i Socialtilsyn Nord, Midt, Syd og Hovedstaden, mens kun Socialtilsyn Øst har et fald i antal udstedte påbud i 2021 i forhold til 2020. Der kan ikke observeres en sammenhæng i udstedte påbud på tværs af de fem socialtilsyn i den fireårige periode, jf. tabel 8. Socialtilsyn Syd har dog en stigende tendens i udstedelsen af påbud til sociale tilbud fra 2018 til 2021.

På plejefamilieområdet er antallet af påbud steget for hvert år i perioden 2018 til 2021 og er over de fire år mere end fordoblet fra 23 i 2018 til 48 i 2021. Der kan ikke observeres en sammenhæng i udstedte påbud på tværs af de fem socialtilsyn. Socialtilsyn Syd ligger alle fire år væsentligt højere i antallet af iværksatte påbud på plejefamilieområdet end de øvrige socialtilsyn, jf. tabel 8, hvilket også skal ses i sammenhæng med Socialtilsyn Syds udstedelse af en række skærpede tilsyn på plejefamilieområdet, der skal ledsages af påbud (jf. tabel 10, nedenfor). Socialtilsyn Syd udsteder hovedsageligt påbud inden for temaerne familiestruktur og familiedynamik samt kompetencer. Socialtilsyn Hovedstaden udsteder hovedsageligt påbud inden for temaerne fysiske rammer samt kompetencer.

Tabel 8: Antallet af iværksatte påbud på tilbuds- og plejefamilieområdet fordelt på de fem socialtilsyn, 2018-2021.

	Sociale tilbud				Plejefamilier			
	2018	2019	2020	2021	2018	2019	2020	2021
Nord	3	7	0	11	0	2	0	1
Midt	21	31	8	22	2	2	1	0
Syd	2	9	18	31	11	25	31	36
Øst	4	12	32	9	4	1	1	0
Hovedstaden	3	44	24	31	6	5	11	11
I alt	33	103	82	104	23	35	44	48

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

⁸ Jf. lov om socialtilsyn § 8, stk. 2

Det skal understreges, at de absolutte tal umiddelbart ikke kan sammenlignes på tværs af de fem socialtilsyn grundet socialtilsynenes varierende porteføljestørrelser, jf. afsnit 1. For at tage højde for porteføljestørrelsen er antallet af påbud også angivet pr. 100 tilbud/plejefamilier i porteføljen ved udgangen af det pågældende år, jf. tabel 9.

Der er variation i, hvor ofte socialtilsynene iværksætter påbud pr. 100 tilbud/plejefamilier. På tilbudsområdet har Socialtilsyn Syd iværksat flere påbud end de øvrige tilsyn (svarende til 7,1 påbud pr. 100 aktive tilbud). Socialtilsyn Øst har udstedt det laveste antal påbud pr. 100 tilbud med 2,3 udstedte påbud pr. 100 tilbud. På plejefamilieområdet viser tabel 9, at Socialtilsyn Syd i højere grad anvender påbud end de øvrige tilsyn. Socialtilsyn Midt og Øst har den laveste andel pr. 100 plejefamilier, da de ikke har udstedt påbud på plejefamilieområdet i 2021, jf. tabel 9.

Tabel 9: Antal iværksatte påbud på tilbuds- og plejefamilieområdet fordelt på de fem socialtilsyn, 2021.

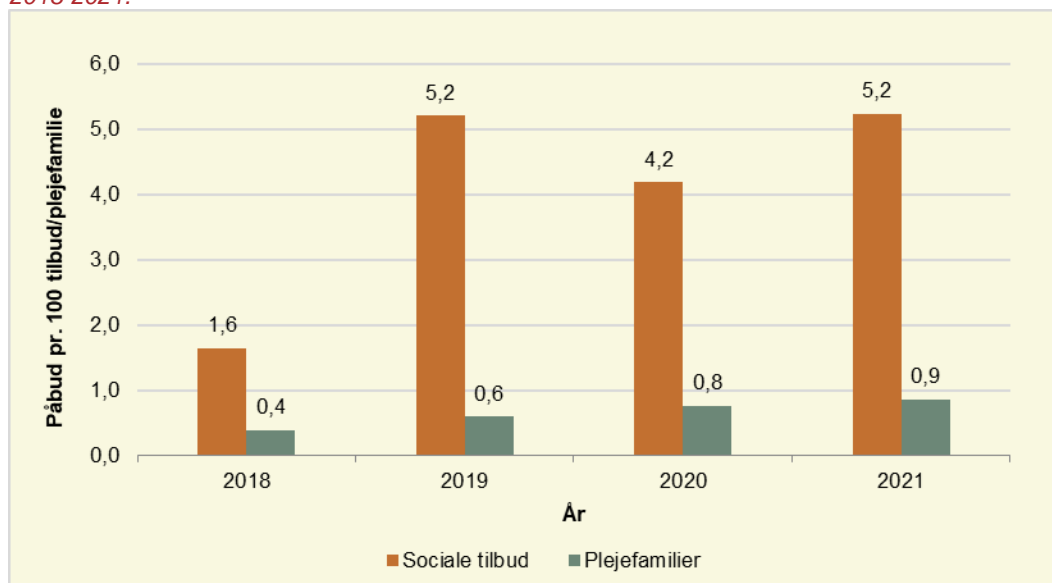
	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
Sociale tilbud						
<i>Antal påbud</i>	11	22	31	9	31	104
<i>Antal påbud pr. 100 aktive tilbud i porteføljen</i>	4,0	5,9	7,1	2,3	6,1	5,2
Plejefamilier						
<i>Antal påbud</i>	1	0	36	0	11	48
<i>Antal påbud pr. 100 aktive plejefamilie i porteføljen</i>	0,1	0,0	2,4	0,0	1,4	0,9

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Ses der på gennemsnittet på tværs af de fem socialtilsyn i perioden 2018 til 2021 har antallet af påbud pr. 100 aktive tilbud varieret fra 1,6 i 2018 til 5,2 i 2021. Dvs. andelen af påbud ligger på samme niveau som i 2019., jf. figur 9.

På plejefamilieområdet er gennemsnittet af antallet af udstedte påbud på tværs af de fem socialtilsyn steget svagt i 2021 sammenlignet med 2020. Generelt iværksættes der markant færre påbud på plejefamilieområdet end på tilbudsområdet, jf. figur 9.

Figur 9: Antal iværksatte påbud i alt på tilbuds- og plejefamilieområdet pr. 100 aktive tilbud/plejefamilier, 2018-2021.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Der kan overordnet observeres, at der udstedes flere påbud over tid, både i antal og i udstedte påbud pr. 100 tilbud/plejefamilie. Det kan ligeledes observeres, at der er væsentlige forskelle i, hvor hyppigt de fem socialtilsyn udsteder påbud. Derudover er antallet af iværksatte påbud relativt lavt, hvilket betyder, at få afgørelser om påbud kan give udsving.

På baggrund af den observerede forskel i antal påbud på plejefamilieområdet, hvor Socialtilsyn Nord, Midt og Øst i 2021 enten har udstedt ingen eller ét påbud, mens Socialtilsyn Hovedstaden har udstedt 11, og Socialtilsyn Syd har udstedt 36 påbud (jf. tabel 9), vil Social- og Boligstyrelsen gennemføre en undersøgelse af Socialtilsynenes brug af sanktioner på familieplejeområdet. Formålet med undersøgelsen er at få viden om, hvorvidt forskelle i antal sanktioner på plejefamilieområdet er udtryk for uens tilsynspraksis, herunder uensartet praksis for den dialog og kvalitetsvurdering, der skal foregå forud for en sanktion.

2.3.2 Skærpet tilsyn

Et tilbud kan blive underlagt et skærpet tilsyn, hvis konkrete forhold i et tilbud skaber bekymring for tilbuddets kvalitet, eller hvis socialtilsynet ud fra en samlet vurdering af tilbuddet finder, at tilbuddet ikke længere har den fornødne kvalitet⁹.

Ved et skærpet tilsyn fører socialtilsynet et intensiveret tilsyn med tilbuddet, og socialtilsynet skal i den forbindelse give tilbuddet et eller flere påbud, som tilbuddet skal rette op på for at kunne opnå en fortsat godkendelse. Socialtilsynet træffer afgørelse om skærpet tilsyn for tre måneder ad gangen. Hvis et skærpet tilsyn forlænges yderligere tre måneder, optræder det i opgørelsen som to skærpede tilsyn.

Antal skærpede tilsyn

Antallet af skærpede tilsyn på de sociale tilbud og i plejefamilierne kan ikke umiddelbart sammenlignes på tværs af de fem socialtilsyn grundet socialtilsynenes varierende

⁹ 9, jf. bekendtgørelse om socialtilsyn § 7

porteføljestørrelser, jf. afsnit 1. For at tage højde for porteføljestørrelsen, er antallet af skærpede tilsyn derfor angivet pr. 100 tilbud/plejefamilier i porteføljen ved udgangen af 2021.

Social- og Boligstyrelsen bemærker imidlertid, at der iværksættes få skærpede tilsyn både på tilbuds- og plejefamilieområdet. Det betyder, at ét enkelt skærpet tilsyn kan afgøre, om udviklingen er faldende eller stigende.

I 2021 er der i alt iværksat 19 skærpede tilsyn på tilbudsområdet, svarende til ét skærpet tilsyn pr. 100 sociale tilbud. Fordelingen af de skærpede tilsyn på de fem socialtilsyn fordeler sig tilnærmelsesvis jævnt mellem alle fem socialtilsyn. Socialtilsyn Syd og Hovedstaden har dog iværksat henholdsvis seks og fem skærpede tilsyn, hvilket også korresponderer med de to socialtilsyns antal af udstedte påbud. På plejefamilieområdet er der i 2021 i alt iværksat ni skærpede tilsyn. De otte er iværksat af Socialtilsyn Syd og et enkelt af Socialtilsyn Hovedstaden. De øvrige socialtilsyn har ikke iværksat skærpede tilsyn i hele 2021, jf. tabel 10.

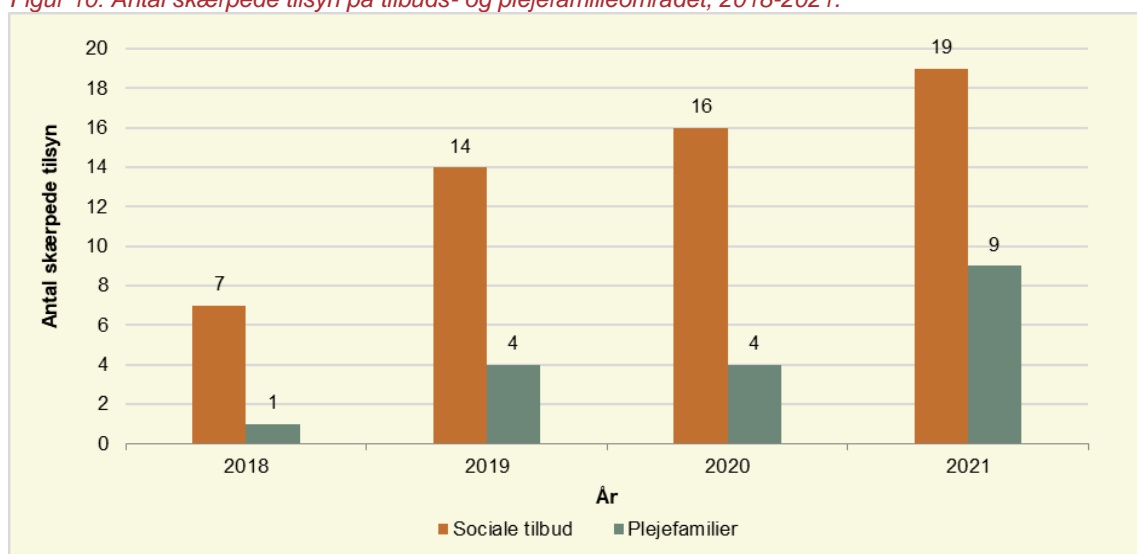
Tabel 10: Antal skærpede tilsyn på tilbuds- og plejefamilieområdet fordelt på de fem socialtilsyn, 2021.

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
Sociale tilbud						
Antal skærpede tilsyn	2	3	6	3	5	19
Antal skærpede tilsyn pr. 100 aktive tilbud i porteføljen	0,7	0,8	1,4	0,8	1,0	1,0
Plejefamilier						
Antal skærpede tilsyn	0	0	8	0	1	9
Antal skærpede tilsyn pr. 100 aktive plejefamilie i porteføljen	0,0	0,0	0,5	0,0	0,1	0,2

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Antallet af skærpede tilsyn i 2021 er steget fra 2020 og ligeledes steget i den fireårige periode fra 2018-2021. Stigningen kan observeres på både tilbuds- og plejefamilieområdet, jf. figur 10. Der iværksættes generelt færre skærpede tilsyn på plejefamilieområdet, end der gør på tilbudsområdet.

Figur 10: Antal skærpede tilsyn på tilbuds- og plejefamilieområdet, 2018-2021.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

2.3.3 Ophør af godkendelser

I forbindelse med det driftsorienterede tilsyn har socialtilsynet mulighed for at træffe afgørelse om ophør af godkendelsen af et tilbud eller plejefamilie, hvis tilbuddet eller plejefamilien ikke længere opfylder betingelserne for godkendelse¹⁰.

Antal tilbagekaldte godkendelser

Antallet af tilbagekaldte godkendelser på de sociale tilbud og i plejefamilierne kan ikke umiddelbart sammenlignes på tværs af de fem socialtilsyn grundet socialtilsynenes varierende porteføljestørrelser, jf. afsnit 1. For at tage højde for porteføljestørrelsen er antallet af skærpede tilsyn derfor angivet pr. 100 tilbud/plejefamilier i porteføljen ved udgangen af 2021.

I 2021 blev 11 godkendelser på tilbudsområdet og 32 godkendelser på plejefamilieområdet bragt til ophør af socialtilsynene. Da det er et relativt lille antal godkendelser, der tilbagekaldes på tilbudsområdet, er der ikke stor variation på tværs af socialtilsynene. På plejefamilieområdet er det ligeledes et relativt lille antal godkendelser, der bringes til ophør. Her har Socialtilsyn Midt flest godkendelser, der er bragt til ophør med 13 ophørte godkendelser. Socialtilsyn Øst har færrest godkendelser, der er bragt til ophør med 3 ophørte godkendelser, jf. tabel 11.

Tabel 11: Antal tilbud og plejefamilier, der er ophørt ved tilbagekaldt godkendelse fra socialtilsynene, 2021.

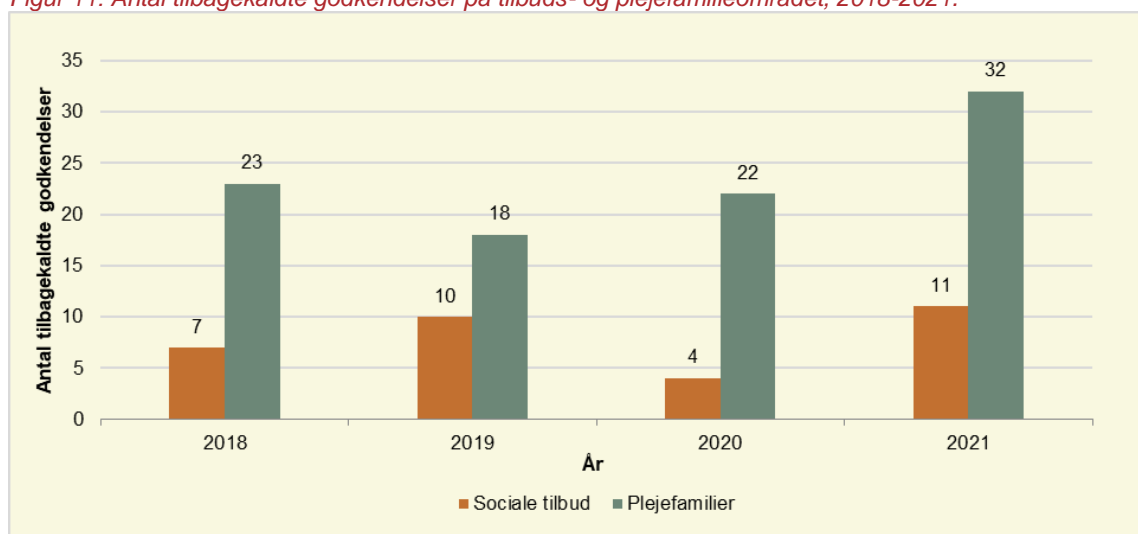
	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
Sociale tilbud						
<i>Antal tilbagekaldte godkendelser</i>	0	4	2	2	3	11
<i>Antal tilbagekaldte godkendelser pr. 100 aktive tilbud i porteføljen</i>	0,0	1,1	0,5	0,5	0,6	0,6
Plejefamilier						
<i>Antal tilbagekaldte godkendelser</i>	4	13	5	3	7	32
<i>Antal tilbagekaldte godkendelser pr. 100 aktive plejefamilie i porteføljen</i>	0,4	1,0	0,3	0,3	0,9	0,6

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Socialtilsynene bragte i 2021 flere godkendelser til ophør end i de foregående tre år. Stigningen i ophørte godkendelser kan både observeres ved sociale tilbud og på plejefamilieområdet, jf. figur 11.

¹⁰ jf. § 5, stk. 7

Figur 11: Antal tilbagekaldte godkendelser på tilbuds- og plejefamilieområdet, 2018-2021.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

2.4 Whistleblowerordningen

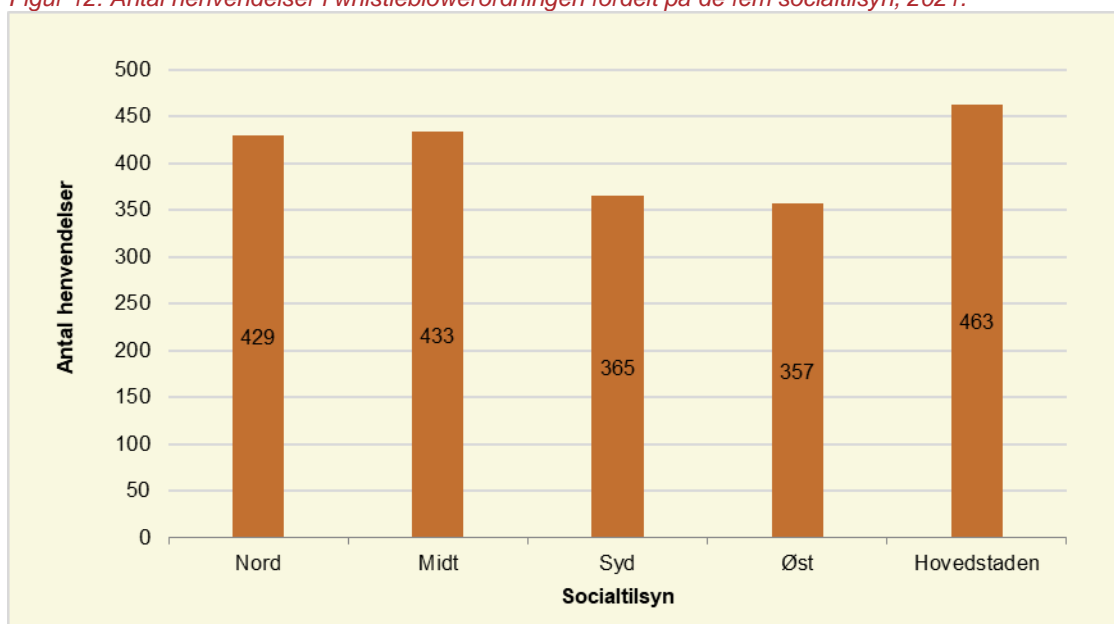
Alle fem socialtilsyn har etableret en whistleblowerordning, der giver borgere, pårørende, personale og andre mulighed for at rette henvendelse, hvis de oplever bekymrende forhold i et tilbud eller en plejefamilie.¹¹ Samtidig skal ordningen sikre socialtilsynene det bredest mulige oplysningsgrundlag for varetagelsen af tilsynsopgaven. Som en del af ordningen har socialtilsynene etableret en særlig whistleblower-telefonlinje samt en skriftlig webformular på deres hjemmesider.

Socialtilsynene registrerer henvendelserne til whistleblowerordningen enkeltvis, uanset om der er flere anmeldere om det samme forbehold, eller om en anmelder henvender sig flere gange.

Der er variation imellem socialtilsynene i forhold til, hvor mange henvendelser de modtager. Socialtilsyn Øst har med 357 henvendelser modtaget færrest, mens Socialtilsyn Hovedstaden har modtaget 463 henvendelser og dermed flest, jf. figur 12.

¹¹ Jf. lov om socialtilsyn § 11

Figur 12: Antal henvendelser i whistleblowerordningen fordelt på de fem socialtilsyn, 2021.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Det skal understreges, at de absolutte tal ikke umiddelbart kan sammenlignes på tværs af socialtilsynene grundet variation i blandt andet porteføljestørrelserne, jf. afsnit 1. Set i relation til porteføljestørrelserne er det Socialtilsyn Hovedstaden, der har modtaget flest henvendelser med 36 henvendelser pr. 100 tilbud/plejefamilier i porteføljen. Socialtilsyn Syd har færrest whistleblows med 15 henvendelser pr. 100 tilbud/plejefamilie i porteføljen, jf. tabel 12.

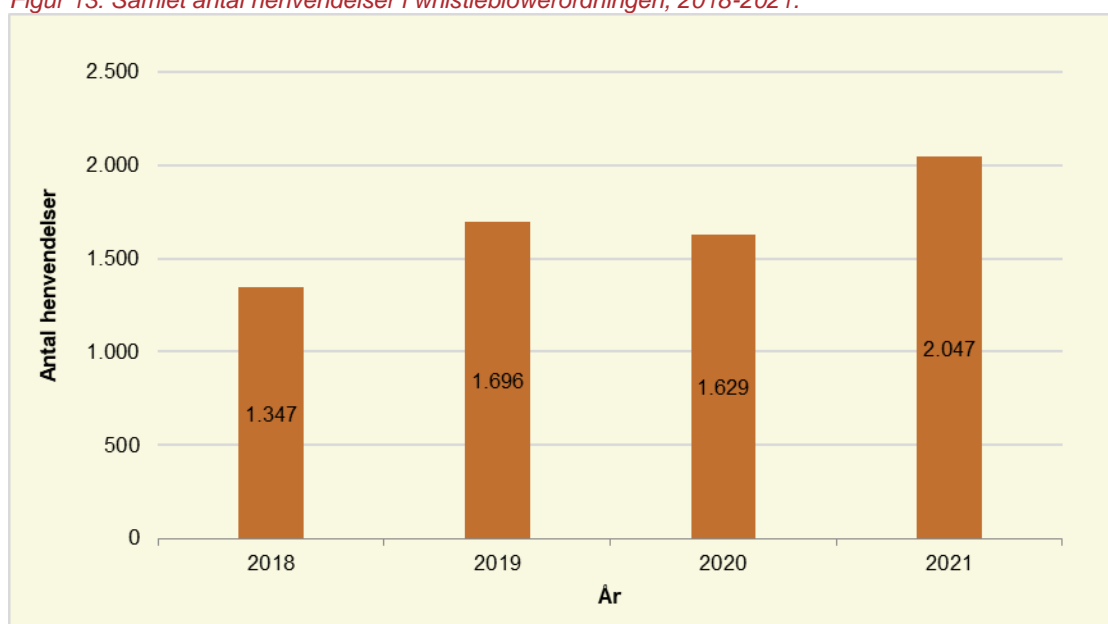
Tabel 12: Antal henvendelser i whistleblowerordningen pr. 100 tilbud/plejefamilier i porteføljen, fordelt på socialtilsyn, 2021.

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden
Antal henvendelser pr. 100 sociale tilbud/plejefamilie i porteføljen	35	27	19	24	36

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Der er i 2021 registreret 2.047 henvendelser på whistleblowerordningen, hvilket er 418 henvendelser mere end i 2020. Ses der på hele perioden fra 2018 til 2021 er stigningen i antal henvendelser på whistleblowerordningen på 700 flere henvendelser, svarende til en procentvis stigning på 52 procent flere henvendelser, jf. figur 13. Umiddelbart kan udviklingen de sidste fire år derfor tyde på, at flere borgere, pårørende, ansatte og andre oplever bekymrende forhold i et tilbud eller en plejefamilie, som de finder, at tilsynet bør underrettes om.

Figur 13: Samlet antal henvendelser i whistleblowerordningen, 2018-2021.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

3. Magtanvendelsesindberetninger

Den 1. januar 2020 trådte lovændringer for magtanvendelse på voksenområdet i kraft, der blandt andet indebærer en differentiering af målgrupper. Lovændringerne beskrives i første del af dette kapitel. I anden del belyses socialtilsynenes forståelse og brug af magtprofiler, der blandt andet er med til at kvalificere tilsynspraksis. Derefter belyses magtanvendelsesområdet kvantitativt i form af socialtilsynenes data om magtanvendelsesindberetninger på henholdsvis voksenområdet, børn- og ungeområdet samt det specialiserede plejefamilieområde.

Magtanvendelsestemaet er udvalgt, da reglerne på magtanvendelsesområdet skal sikre den personlige frihed for anbragte børn, unge og voksne. I visse situationer kan det dog være nødvendigt at foretage en indgriben i denne ret af hensyn til borgernes sikkerhed, værdighed, sociale tryk eller af hensyn til andre. Derudover er temaet udvalgt for at belyse, hvordan der arbejdes med magtanvendelser på tilbudsområdet og i specialiserede plejefamilier.

Når der på et tilbud eller i en specialiseret plejefamilie foretages en magtanvendelse, skal den indberettes til anbringende kommune, og socialtilsynet skal modtage en kopi af indberetningen. Socialtilsynet skal gennemgå de indkomne indberetningsskemaer og vurdere, om de giver anledning til tilsynsmæssige overvejelser.

I denne årsrapport formidles niveauet for de indberettede magtanvendelser på børn- og ungeområdet over en periode fra 2018 til 2021, mens det på voksenområdet formidles over en toårig periode fra 2020 til 2021. Årsagen er, at lovpligtige indberetningsskemaer til indberetning af magtanvendelser på voksenområdet efter servicelovens kapitel 24, 24a og 24b trådte i kraft pr. 1. januar 2020. Magtanvendelsesindberetninger for specialiserede plejefamilier formidles kun for 2021.

Social- og Boligstyrelsen tager forbehold for eventuelle unøjagtigheder i opgørelserne af magtanvendelsesindberetningerne, som bl.a. kan stamme fra fejl eller mangelfuld udfyldelse af indberetninger fra tilbud og plejefamilier, som socialtilsynene ikke har mulighed for at korrigere, da de kun modtager en kopi af magtanvendelserne.

3.1 Ændringer i magtanvendelsesregler på voksenområdet

Med den nye lovgivnings ikrafttræden opdeles servicelovens kapitel 24 i fire kapitler. Kapitel 24 omfatter alle voksne med betydelig og varig psykisk funktionsnedsættelse, kapitel 24a omfatter kun voksne med handicap, og kapitel 24b omfatter kun voksne med demens. Derudover omhandler kapitel 24c besøgsrestriktioner, mens kapitlet om domfældte bliver til kapitel 24d.

På voksenområdet fremlægges tabeller for magtanvendelser efter servicelovens kapitel 24, 24a og 24b.

3.1.1 Forskellen på servicelovens kapitel 24a og 24b

Målgruppen for servicelovens kapitel 24 er alle voksne med betydelig og varig funktionsnedsættelse. Målgruppen for servicelovens kapitel 24a er personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som ikke er en konsekvens af demens eller anden

erhvervet og fremadskridende mental svækkelse. I servicelovens kapitel 24b er målgruppen personer med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse. For så vidt angår kapitel 24b er der desuden en række udvidede beføjelser, herunder fastholdelse mv. af borgere ved meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende adfærd. Der er således forskel på både målgruppe og beføjelser i servicelovens kapitel 24a og kapitel 24b.

Derudover er der forskel på, hvor borgerne, der er omfattet af henholdsvis kapitel 24a og kapitel 24b, befinder sig. En stor andel af målgruppen for servicelovens kapitel 24a befinder sig på botilbud, som ligger inden for socialtilsynenes godkendelseskompetence. Målgruppen for servicelovens kapitel 24b findes derimod også, og i langt højere grad end målgruppen for kapitel 24a, på tilbud, der ligger uden for socialtilsynenes godkendelseskompetence, f.eks. på plejehjem. Det er heller ikke socialtilsynene, men derimod visiterende kommune, der modtager indberetninger om magtanvendelse, når borgerne bor på tilbud, der ligger uden for socialtilsynenes godkendelseskompetence. Derfor modtager socialtilsynene færre indberetninger om magtanvendelse, der ligger inden for servicelovens kapitel 24b.

Den andel af borgere, der er omfattet af servicelovens kapitel 24b, og som bor på botilbud, der er omfattet af socialtilsynene, er ofte borgere, der i forbindelse med deres eksisterende ophold på botilbud efter servicelovens bestemmelser udvikler en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne, som er en konsekvens af demens eller anden erhvervet og fremadskridende mental svækkelse. Det kan eksempelvis være en person med en udviklingshæmning, som med alderen udvikler demens.

Da målgruppen, beføjelserne og borgernes opholdssted i servicelovens kapitel 24a og kapitel 24b er meget forskellige, er det valgt at adskille de to afsnit.

3.2 Magtanvendelser på voksenområdet

I dette afsnit præsenteres kvantitative data om magtanvendelser på voksenområdet fordelt på henholdsvis et afsnit om magtanvendelser på voksenområdet efter servicelovens kapitel 24a og kapitel 24b.

3.2.1 Magtanvendelser på voksenområdet efter SEL kapitel 24a

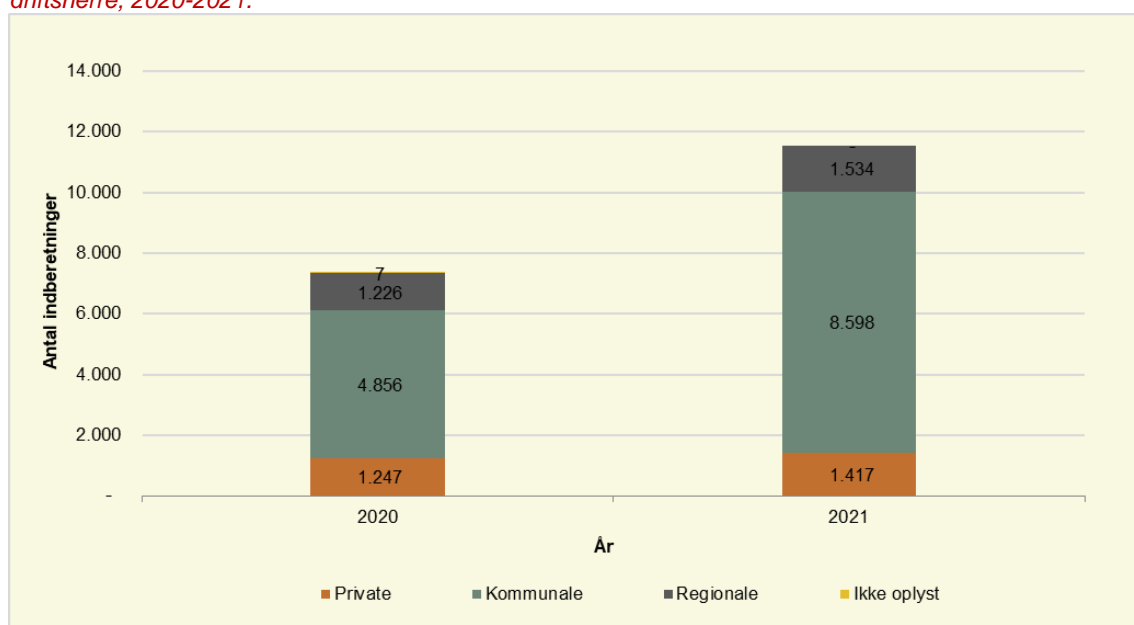
I 2021 var der på voksenområdet i alt 11.549 indberetninger af magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelse efter servicelovens kapitel 24a. Antallet af magtanvendelser på voksenområdet er således steget markant siden år 2020, hvor tallet var 7.336. Over halvdelen af indberetningerne om magtanvendelser er fra tilbud, som Socialtilsyn Midt fører tilsyn med, hvilket dækker over 6.407 indberetninger om magtanvendelser.

Socialtilsyn Midt oplyser, at de har modtaget et øget antal af indberetninger uden lovhjemmel for voksne. Størstedelen af indberetningerne vedrører tilfælde, hvor tilbuddene endnu ikke har den fornødne tilladelse til brug af en foranstaltning, eller hvor der sker aflåsning af en borgers ejendele. Socialtilsyn Midt oplyser i den forbindelse, at de agerer proaktivt over for tilbuddene med henblik på vejledning i forhold til registrering og indberetning af indgreb uden lovhjemmel. Det betyder, at tilbuddene vejledes i at registrere og indberette hver gang en sele eller alarm anvendes uden tilladelse, fremfor at indberette på ét skema pr. måned, som er tilfældet, når tilladelsen foreligger. Socialtilsyn Midt har gennem flere år haft fokus på dette forhold, og oplever, at tilbuddene bliver bedre og bedre til at registrere korrekt.

Social- og Boligstyrelsen bemærker, at flere andre socialtilsyn nævner en tilsvarende praksis i deres årsrapporter. Eksempelvis beskriver Socialtilsyn Hovedstaden, at de har haft fokus på at påse tilbuddenes implementering af de nye magtanvendelsesregler, der trådte i kraft 1. januar 2020. Derudover beskriver Socialtilsyn Øst, at magtanvendelser er et højt prioriteret område, som de har et fokus på. Det har i Socialtilsyn Øst ført til et skærpet risikoperspektiv på området, der bevirker, at en tilsynsmæssig bekymring på magtanvendelsesområdet hurtigere fører til et alvorligt fokus på tilbuddets kvalitet, end det tidligere har gjort.

Der var flest indberetninger af magtanvendelse på tilbud, der har en kommunal driftsherre (8.598), mens niveauet for de regionale (1.534) og private driftsherrer (1.471) var nogenlunde stabilt, jf. figur 14. Den samme fordeling mellem driftsherrerne gjorde sig gældende i 2020.

Figur 14: Antallet af indberetninger om magtanvendelse efter servicelovens kapitel 24 og 24a fordelt på driftsherre, 2020-2021.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

I 2021 var der flest magtanvendelsesindberetninger i almen plejebolig med 5.550 indberetninger og længerevarende botilbud med 4.291 indberetninger, mens der var færrest på hhv. krisecentre for kvinder med én enkelt indberetning og boformer for hjemløse med syv indberetninger. Der observeres de største udsving ved tilbudstyperne længerevarende botilbud og almene plejeboliger. Der kan observeres færrest indberetninger i Socialtilsyn Nord, hvor der er registreret 1.188 indberetninger, og flest indberetninger i Socialtilsyn Midt, hvor der er registreret 6.407 indberetninger. De øvrige socialtilsyn, Socialtilsyn Syd, Socialtilsyn Øst og Socialtilsyn Hovedstaden, har mellem 1.259 og 1.384 indberetninger, jf. tabel 13.

Det bør bemærkes, at antallet af indberetninger ikke kan sammenlignes direkte mellem de enkelte tilbudstyper, da der ikke er korrigeret for antallet af pladser på de omfattede tilbud.

Tabel 13: Antal indberetninger om magtanvendelser på voksenområdet efter servicelovens kap. 24a fordelt på tilbudstype, 2021.

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
Antal magtanvendelsesindberetninger i alt	1.188	6.407	1.311	1.259	1.384	11.549
<i>Fordelt på tilbudstype</i>						
<i>Aflastningstilbud (servicelovens § 84)</i>	37	32	19	4	7	99
<i>Beskyttet beskæftigelse (servicelovens § 103)</i>	1	3	1	4	3	12
<i>Aktivitets- og samværstilbud (servicelovens § 104)</i>	62	45	105	13	28	253
<i>Midlertidigt botilbud (servicelovens § 107)</i>	208	215	79	169	263	934
<i>Længerevarende botilbud (servicelovens § 108)</i>	275	2.158	555	773	530	4.291
<i>Krisecenter for kvinder (servicelovens § 109)</i>	0	0	0	0	1	1
<i>Boform for hjemløse (servicelovens § 110)</i>	2	1	3	0	1	7
<i>Almen plejebolig (almenboliglovens § 5, stk. 2/§ 105)</i>	450	3.823	496	281	500	5.550
<i>Eget hjem</i>	25	7	2	5	7	46
<i>Andet</i>	124	106	30	10	37	307
<i>Ikke oplyst</i>	23	17	21	0	7	68

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Ses der på det samlede antal af magtanvendelser fordelt på indgrebs art, hører hovedparten af magtanvendelserne under magtanvendelsestyperne "indgreb foretaget uden hjemmel" (3.788), "anvendelse af stofselv" (2.659), og "fastholdelse mv." (2.347). Anvendelsen af magtanvendelsestypen "fastholdelse mv." er på nogenlunde samme niveau på tværs af de fem socialtilsyn, mens der kan observeres de største udsving mht. indberetninger om "indgreb foretaget uden lovhjemmel" som svinger fra 33 i Socialtilsyn Nord til 3.467 i Socialtilsyn Midt samt "anvendelse af stofselv", som svinger fra 119 i Socialtilsyn Nord til 1.411 i Socialtilsyn Midt. For de øvrige magtanvendelsestyper gælder det, at der ikke er indberettet over 200 magtanvendelser i nogen af socialtilsynene, jf. tabel 14.

Tabel 14: Magtanvendelser på voksenområdet efter servicelovens kap. 24a fordelt på indgrebs art, 2021.

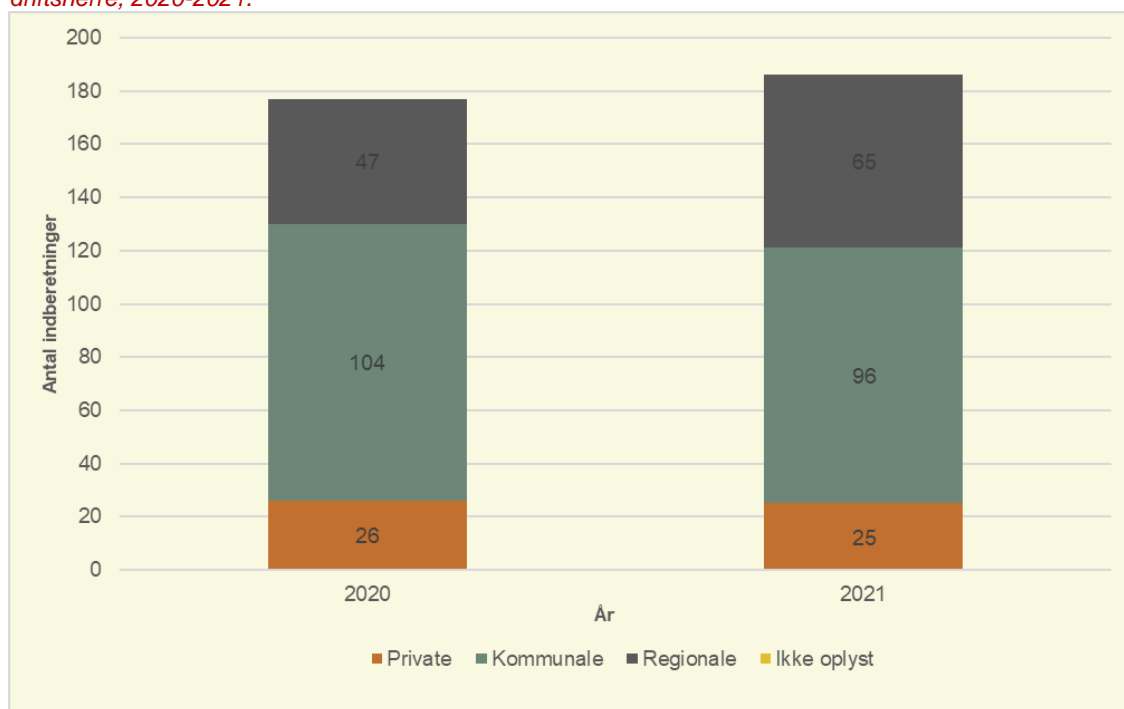
	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	Total
Antal magtanvendelsestyper i alt	1.197	6.415	1.395	1.281	1.425	11.713
Fordelt på indgrebs art:						
<i>Afværgenhjælp § 124 c</i>	31	23	134	37	91	316
<i>Fastholdelse m.v. § 124 d</i>	456	478	352	539	522	2.347
<i>Anvendelse af særlige døråbnere § 125</i>	10	0	18	23	1	52
<i>Anvendelse af stofseler § 128</i>	119	1.411	135	525	469	2.659
<i>Anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi på baggrund af opgørelse § 128 b</i>	358	729	320	27	89	1.523
<i>Låsning og sikring af yderdøre og vinduer § 128 c</i>	9	175	193	10	43	430
<i>Kortvarig fastholdelse i personlig hygiejne-situationer § 136 a</i>	15	80	66	51	19	231
<i>Indgreb foretaget uden hjemmel</i>	146	3.467	90	33	52	3.788
<i>Indgreb foretaget i nødværge (straffelovens § 13)</i>	21	15	47	30	51	164
<i>Indgreb foretaget i nødret (straffelovens § 14)</i>	9	32	6	6	49	102
<i>Ikke oplyst</i>	23	5	34	0	39	101

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

3.2.2 Magtanvendelser på voksenområdet efter SEL kapitel 24b

I 2021 var der på voksenområdet i alt 186 magtanvendelser efter servicelovens kapitel 24b. Det samlede antal magtanvendelser efter servicelovens kapitel 24b er således steget en smule siden 2020, hvor tallet var på 177 magtanvendelser. Der var flest indberetninger af magtanvendelser på tilbud, der har en kommunal driftsherre (96), mens niveauet var markant mindre for de regionale (65) og private driftsherrer (25). Det største udsving ses blandt regionale driftsherrer, hvor antallet af indberetninger er steget fra 47 til 65. Fordelingen mellem driftsherrerne ligger på nogenlunde samme niveau i 2021, som det gjorde i 2020, jf. figur 15.

Figur 15: Antallet af indberetninger om magtanvendelse efter servicelovens kapitel 24 og 24b fordelt på driftsherre, 2020-2021.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

I 2021 var der flest magtanvendelsesindberetninger efter servicelovens kapitel 24b i længerevarende botilbud (98) og i almen plejebolig (58), mens der i aktivitets- og samværstilbud, aflastningstilbud og eget hjem var ingen eller 2 indberetninger. Der kan observeres flest magtanvendelser i Socialtilsyn Midt og Socialtilsyn Syd med henholdsvis 59 og 56 magtanvendelser, mens der observeres færrest i Socialtilsyn Hovedstaden med 5 indberetninger, jf. tabel 15.

Igen bør det bemærkes, at antallet af indberetninger ikke kan sammenlignes direkte mellem de enkelte tilbudstyper, da der ikke er korrigeret for antallet af pladser.

Tabel 15: Antal indberetninger om magtanvendelser efter servicelovens kapitel 24b fordelt på tilbudstype, 2021.

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
Antal magtanvendelsesindberetninger i alt	44	59	56	22	5	186
Fordelt på tilbudstype						
<i>Aflastningstilbud (servicelovens § 84)</i>	0	0	0	0	0	0
<i>Aktivitets- og samværstilbud (servicelovens § 104)</i>	0	1	0	0	1	2
<i>Midlertidigt botilbud (servicelovens § 107)</i>	18	0	2	2	1	23
<i>Længerevarende botilbud (servicelovens § 108)</i>	21	29	26	20	2	98
<i>Almen plejebolig (almenboliglovens § 5, stk. 2/§105)</i>	3	27	28	0	0	58
<i>Eget hjem</i>	0	0	0	0	0	0
<i>Andet</i>	0	0	0	0	1	1
<i>Ikke oplyst</i>	2	2	0	0	0	4

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Ses der på tværs af de fem socialtilsyn, er der i alt 187 magtanvendelser efter servicelovens kapitel 24b. De 187 magtanvendelser fordeler sig hovedsageligt på de tre magtanvendelsestyper 'kortvarig fastholdelse i personlig hygiejne-situationer' (79), 'anvendelse af stofselser' (47) og 'fastholdelse mv.' (38). For typen 'kortvarig fastholdelse i personlig hygiejne-situationer' har Socialtilsyn Syd den største andel (48), mens Hovedstaden blot har én magtanvendelse herunder. For typen 'anvendelse af stofselser' er det derimod Socialtilsyn Midt, der har den største andel (34), mens der hverken i Socialtilsyn Syd eller Socialtilsyn Hovedstaden er anvendt denne magtanvendelsestype. For typen 'fastholdelse mv.' er det Socialtilsyn Nord, der har hovedparten af magtanvendelserne (22), mens de øvrige socialtilsyn har mellem to og seks. For de øvrige magtanvendelsestyper er der 8 eller færre magtanvendelsesindberetninger i alt, jf. tabel 16.

Tabel 16: Magtanvendelser på voksenområdet efter servicelovens kap. 24b fordelt på indgrebs art, 2021.

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	Total
Antal magtanvendelsestyper i alt	44	59	56	22	6	187
Fordelt på typer						
<i>Afværgenhjælp (§ 124 c)</i>	1	0	1	0	0	2
<i>Fastholdelse m.v. (§ 124 d)</i>	22	6	5	2	3	38
<i>Anvendelse af særlige dørråbnere (§ 125)</i>	0	0	0	0	0	0
<i>Anvendelse af stofseler (§ 128)</i>	11	34	0	2	0	47
<i>Anvendelse af tryghedsskabende velfærdsteknologi på baggrund af afgørelse (§ 128 b)</i>	0	6	0	0	0	6
<i>Låsning og sikring af yderdøre og vinduer (§ 128 c)</i>	0	2	0	0	0	2
<i>Kortvarig fastholdelse i personlig hygiejne-situationer (§ 136 c)</i>	4	8	48	18	1	79
<i>Fastholdelse m.v. ved meget grænseoverskridende eller meget konfliktskabende adfærd (§ 136 d)</i>	1	0	1	0	1	3
<i>Indgreb foretaget uden hjemmel</i>	4	2	1	0	1	8
<i>Indgreb foretaget i nødværge (straffelovens § 13)</i>	0	1	0	0	0	1
<i>Indgreb foretaget i nødret (straffelovens § 14)</i>	1	0	0	0	0	1
<i>Ikke oplyst</i>	0	0	0	0	0	0

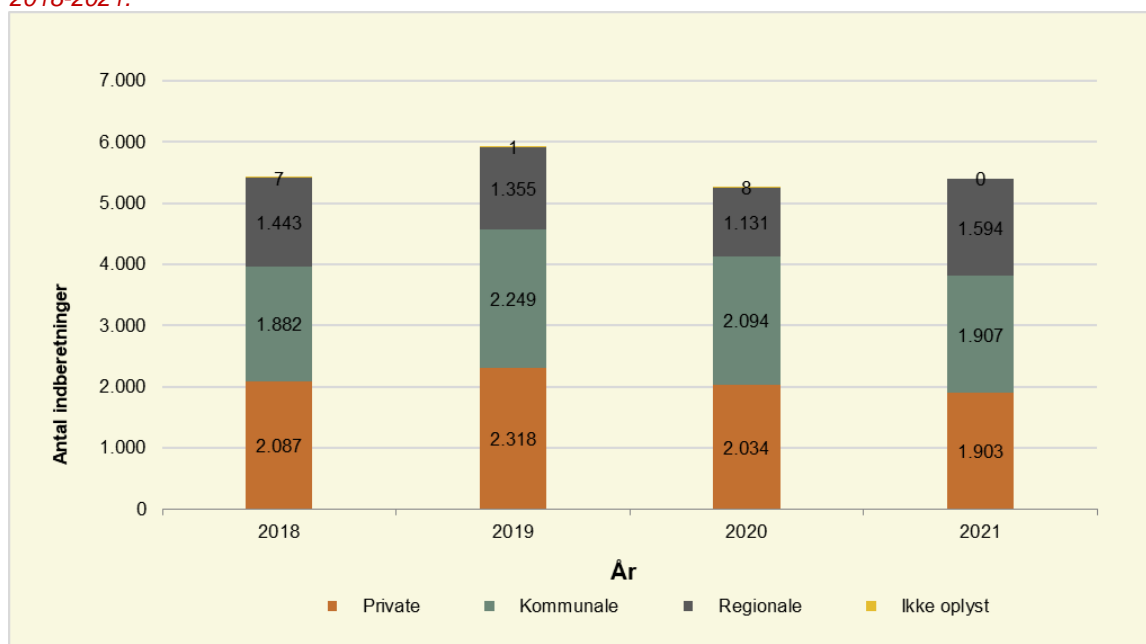
Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

3.3 Magtanvendelser på børn- og ungeområdet

I 2021 var der i alt 5.404 indberetninger på børn- og ungeområdet. Det samlede antal magtanvendelser på børn- og ungeområdet er således steget en smule siden år 2020, hvor tallet var 5.267, men er dog lavere end i både 2018 og 2019. Der var flest indberetninger på magtanvendelser for børn og unge på tilbud, der har en kommunal driftsherre (1.907), efterfulgt af private (1.903) og regionale driftsherrer (1.594), jf. figur 16.

Den lille stigning i det samlede antal magtanvendelsesindberetninger på børn- og ungeområdet skal findes på tilbud med regional driftsherre, hvor antallet af indberetninger er steget fra 1.131 indberetninger i 2020 til 1.594 indberetninger i 2021 svarende til en stigning i indberetninger for regionale driftsherrer på 41 pct. Antallet af indberetninger om magtanvendelser på tilbud med private og kommunale driftsherrer følger samme udvikling og steg fra år 2018 til 2019, mens det faldt fra både 2019 til 2020 og fra 2020 til 2021.

Figur 16: Antallet af indberetninger om magtanvendelse på børn- og ungeområdet fordelt på driftsherre, 2018-2021.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Udviklingen i det samlede antal af indberetninger om magtanvendelser ligger på samme niveau i 2021 som i 2018. Ses der isoleret på 2021, var der flest indberetninger om magtanvendelser for unge i aldersgruppen 13-17 år (3.306) efterfulgt af børn i alderen 7-12 år (1.937), hvilket er samme billede, man har kunnet se de foregående år. Antallet af indberetninger om magtanvendelser mod børn og unge er fra 2020 til 2021 faldet i aldersgrupperne 7-12 år samt 18+ år. Det er aldersgruppen 13-17 år, der står for den største stigning i 2021, hvor antallet af indberetninger er steget fra 2.848 i 2020 til 3.306 i 2021. Set over hele perioden ligger antallet af indberetninger for de 13-17-årige dog under niveauet for både 2018 og 2019, jf. tabel 17.

Tabel 17: Antallet af indberetninger om magtanvendelse fordelt på alder, 2018-2021.

	2018	2019	2020	2021
Antal indberetninger fordelt på alder	5.419	5.923	5.267	5.404
0-6 år	44	75	58	79
7-12 år	1.788	2.299	2.221	1.937
13-17 år	3.454	3.393	2.848	3.306
18+ år	81	117	110	69
Ikke oplyst	52	39	30	13

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Ses der på fordelingen af indberetninger om magtanvendelser på børn- og ungeområdet fordelt på de forskellige socialtilsyn, får Socialtilsyn Syd med 1.510 flest indberetninger, mens Socialtilsyn Nord med 474 får færrest. I alle fem socialtilsyn er de fleste indberetninger om magtanvendelse for børn og unge i aldersgruppen 13-17 år, mens der er færrest i aldersgrupperne 0-6 år og 18+ år, jf. tabel 18.

Tabel 18: Antallet af indberetninger om magtanvendelse fordelt på alder for de fem socialtilsyn, 2021.

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
Antal magtanvendelser i alt	474	1.480	1.510	864	1.076	5.404
0-6 år	4	12	52	4	7	79
7-12 år	203	660	481	314	279	1.937
13-17 år	266	792	958	544	746	3.306
18+	1	16	16	1	35	69
Ikke oplyst	0	0	3	1	9	13

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Det bør imidlertid bemærkes, at antallet af indberetninger om magtanvendelser ikke kan sammenlignes direkte på tværs af aldersgrupper, da tallene ikke er korrigeret for antallet af anbragte børn og unge inden for de respektive aldersgrupper.

I 2021 var der flest indberetninger om magtanvendelser på åbne døgninstitutioner (2.974), efterfulgt af private opholdssteder (1.553) og sikrede døgninstitutioner (491). Der var færrest på delvist lukkede institutioner, hvor 86 ud af 87 indberetninger er under Socialtilsyn Midt. Der kan ikke observeres en sammenhæng i indberetninger om magtanvendelse på børn- og ungeområdet fordelt på tilbudstype på tværs af de fem socialtilsyn, jf. tabel 19.

Det bør igen bemærkes, at antallet af indberetninger ikke kan sammenlignes direkte mellem de enkelte tilbudstyper, da der ikke er korrigeret for antallet af pladser.

Tabel 19: Antal indberetninger om magtanvendelse på børn- og ungeområdet fordelt på tilbudstype, 2021.

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
Antal magtanvendelser i alt	474	1.480	1.510	864	1.076	5.404
Privat opholdssted	244	537	213	389	170	1.553
Åben døgninstitution	201	704	1.108	324	637	2.974
Delvis lukket afdeling på døgninstitution	0	56	0	2	118	176
Delvis lukket døgninstitution	0	86	0	1	0	87
Sikret døgninstitution	29	64	100	147	151	491
Særlig sikret afdeling på sikret døgninstitution	0	33	85	0	0	118
Ukendt/ikke oplyst	0	0	4	1	0	5

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Der er registreret flere magtanvendelsestyper, end der er magtanvendelsesindberetninger i 2021. Det skyldes, at der i en magtanvendelsessituation/-indberetning godt kan være tale om flere typer af magtanvendelse.

Ses der på tværs af de fem socialtilsyn, er det ligeledes magtanvendelsestypen *'fysisk magtanvendelse, ved at fastholde og/eller føre, fordi barnet eller den unge var til fare for sig selv eller andre'*, der fylder mest ved alle fem socialtilsyn (3.879), mens der var 656 magtanvendelser af typen *'undersøgelse af person og/eller opholdsrum ved bestemte grunde til mistanke'*, og 419 af magtanvendelser af typen *'afværgehjælp, ved fastholde og/eller føre for at afværge beskadigelsen af ting'*, jf. tabel 20. De nævnte magtanvendelsestyper er også der, hvor

der kan observeres de største udsving mellem socialtilsynene. For typen 'fysisk magtanvendelse, ved at fastholde og/eller føre, fordi barnet eller den unge var til fare for sig selv eller andre' svinger antallet fra 353 i Socialtilsyn Nord og 1.141 i Socialtilsyn Syd. For typen 'undersøgelse af person og/eller opholdsrum ved bestemte grunde til mistanke' svinger tallet fra 41 i Socialtilsyn Nord til 303 i Socialtilsyn Hovedstaden, og for typen 'afværgehjælp, ved at fastholde og/eller føre for at afværge beskadigelsen af ting' fra 37 i Socialtilsyn Nord til 183 magtanvendelser i Socialtilsyn Syd.

Tabel 20: Magtanvendelser på børn- og ungeområdet fordelt på indgrebets art, 2021.

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
Antal magtanvendelsestyper i alt	520	1.609	1.773	968	1.182	6.052
Afværgehjælp, ved at fastholde og/eller føre for at afværge beskadigelsen af ting, jf. lovens § 8	37	79	183	67	53	419
Fysisk magtanvendelse, ved at fastholde og/eller føre, fordi barnet eller den unge var til fare for sig selv eller andre jf. § 59, stk. 2	353	1.085	1.141	676	624	3.879
Fysisk magtanvendelse, ved at fastholde og/eller føre, når barnet eller den unge overtræder regler i en husorden fastsat efter lovens § 4, stk. 2, og magtanvendelsen er nødvendig for at bringe overtrædelsen til ophør, jf. lovens § 9, stk. 3	26	23	120	26	21	216
Tilbageførelse ved rømning, og hvor der har været risiko for, at barnet eller den unge ville skade sig selv eller andre, jf. § 10	2	7	23	6	38	76
Tilbageholdelse med fysisk magt i forbindelse med eller under en anbringelse inden for rammer fastsat af kommunalbestyrelsen, jf. lovens § 11 og BEK. § 3, stk. 3	2	0	3	1	4	10
Tilbageholdelse ved aflåsning af døre og vinduer på delvis lukket døgninstitution eller delvis lukket afdeling, jf. lovens § 12, stk. 4	0	40	1	2	21	64
Fastholdelse ved fysisk magt på delvis lukket døgninstitution eller delvis lukket afdeling, jf. lovens § 13, stk. 3	1	6	0	0	8	15
Isolation på sikret døgninstitution eller særlig sikret afdeling, jf. lovens § 14, stk. 1	1	3	37	5	3	49
Undersøgelse af person og/eller opholdsrum ved bestemte grunde til mistanke, jf. lovens § 16, stk. 1	41	95	121	96	303	656
Undersøgelse af person og opholdsrum på sikret døgninstitution eller særlig sikret afdeling ved anbringelse, besøg eller fravær, jf. lovens § 16, stk. 2	0	0	6	0	0	6
Effekter taget i bevaring, jf. lovens § 16, stk. 6	11	92	56	60	30	249
Påhør eller overvågning af telefon og internet eller afbrydelse eller forhindring af adgang til telefon og internet for unge, anbragt som led i en strafferetlig dom eller kendelse, jf. lovens § 19	1	0	3	0	0	4
Magtanvendelse i øvrigt	43	177	65	29	61	375
Ikke oplyst	2	2	14	0	16	34

Anm.: Kategorien 'magtanvendelse i øvrigt' indeholder også indberetninger, der ikke indeholder en afkrydsning af magtanvendelsestypen

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

3.4 Magtanvendelser i specialiserede plejefamilier

Ved plejefamilier er magtanvendelser kun en mulighed ved specialiserede plejefamilier, hvor den eneste tilladte magtanvendelsestype er *'afværgenhjælp, ved kortvarigt at fastholde og/eller føre for at afværge beskadigelse af ting'*¹². I 2021 var der 29 magtanvendelsesindberetninger ved specialiserede plejefamilier. Magtindberetningerne fordeler sig hovedsageligt på tværs af specialiserede plejefamilier i Socialtilsyn Nord, Socialtilsyn Syd og Socialtilsyn Hovedstaden. Socialtilsyn Midt har én registreret magtanvendelsesindberetning, og der er ingen registrerede magtanvendelsesindberetninger i Socialtilsyn Øst. Magtanvendelsesindberetningerne fordeler sig hovedsageligt i aldersgrupperne 7-12 år og 13-17 år, hvor der er registreret 13 magtanvendelsesindberetninger i begge aldersgrupper. De resterende tre magtanvendelsesindberetninger er i aldersgruppen 0-6 år, jf. tabel 21.

Tabel 21: Magtanvendelsesindberetninger i specialiserede plejefamilier fordelt på socialtilsyn og aldersgrupper, 2021.

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
Antal magtanvendelsesindberetninger i alt	11	1	7	0	10	29
Fordelt på alder:						
0-6 år	2	0	0	0	1	3
7-12 år	3	0	5	0	5	13
13-17 år	6	1	2	0	4	13
18+	0	0	0	0	0	0
Ikke oplyst	0	0	0	0	0	0

Anm.: Magtanvendelser registreres efter, hvornår magtanvendelsen har fundet sted
Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Der er i 2021 registreret 31 magtanvendelsestyper, der fordeler sig på Socialtilsyn Nord, Socialtilsyn Syd, Socialtilsyn Hovedstaden og Socialtilsyn Midt, der har registreret én magtanvendelsestype, mens Socialtilsyn Øst ingen registreringer har. Magtanvendelsestypen *'afværgenhjælp, ved kortvarigt at fastholde og/eller føre for at afværge beskadigelsen af ting'* tegner sig for 22 magtanvendelsestyper og *'magtanvendelser i øvrigt'* tegner sig for de resterende 9 magtanvendelsestyper¹³, jf. tabel 22.

Tabel 22: Magtanvendelsestyper på det specialiserede plejefamilieområde fordelt på socialtilsyn, 2021.

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
Antal magtanvendelsestyper i alt	13	1	7	0	10	31
Fordelt på:						
<i>Afværgenhjælp, ved kortvarigt at fastholde og/eller føre for at afværge beskadigelse af ting, jf. lovens § 8</i>	9	1	6	0	6	22
<i>Magtanvendelse i øvrigt (1)</i>	4	0	1	0	4	9
<i>Ikke oplyst (2)</i>	0	0	0	0	0	0

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

¹² Jf. 'Bekendtgørelse af lov om voksenansvar for anbragte børn og unge' § 8.

¹³ Magtanvendelsestyper, der falder uden for ovennævnte kategorier. Indberetningsskemaet indeholder ikke oplysninger om hvilken magtanvendelsestype, der er blevet anvendt.

3.5 Socialtilsynenes arbejde med magtprofiler

Social- og Boligstyrelsen har i forbindelse med årsrapportens tematiske fokus på magtanvendelser spurgt de fem socialtilsyn om deres systematiske håndtering af magtanvendelser og deres tilgang til vurdering af magtanvendelser.

Magtprofiler - et redskab i tilsynspraksis

De fem socialtilsyn har en fælles forståelse af såkaldte magtprofiler og magtanvendelsesrapporter som et redskab, der kan bruges til at foretage en systematisk opsamling og anvendelse af data fra indberetninger af magtanvendelser. Det skaber et overblik over magtanvendelser på konkrete sociale tilbud til brug for tilsynskonsulenterne.

Magtprofiler forstås som et redskab, der kan skabe overblik over antal og udvikling i brugen af magtanvendelser samt magtanvendelsernes karakter over tid. Behandlingen af de indsamlede data leder typisk frem til et statistisk overblik, et skematisk overblik eller en grafisk fremstilling. Nogle tilsyn bruger betegnelsen magtprofil, mens andre anvender betegnelsen magtanvendelsesrapporter. I det følgende afsnit vil betegnelsen magtprofil blive anvendt som fælles betegnelse for socialtilsynenes redskab.

Magtprofilers udbredelse i socialtilsynene

Fire ud af de fem socialtilsyn arbejder som led i deres tilsyn og risikovurdering af tilbud med magtprofiler. Socialtilsyn Nord skiller sig ud ved at være det eneste tilsyn, der ikke benytter magtprofiler i deres tilsynspraksis. Socialtilsyn Nord anfører i den forbindelse:

"Vi arbejder ikke med magtprofiler for det enkelte tilbud, som det er praksis i andre tilsyn, men vi har en fast systematik for, hvordan magtanvendelser håndteres, og hvad vi kigger på i forhold til magtanvendelser."

Socialtilsyn Nord beskriver således, at de i stedet har en *"fast, systematisk praksis for inddragelse af magtanvendelse i tilsynet, der sikrer, at det altid er muligt at få et overblik over antal af magtindberetninger og eventuelle tendenser i disse"*. Alle indkomne magtanvendelser i Socialtilsyn Nord registreres af det administrative personale i et fælles elektronisk skema og den ansvarlige tilsynskonsulent modtager en advisering, når der kommer en magtindberetning. Tilsynskonsulenterne i Socialtilsyn Nord forholder sig til indkomne magtanvendelser og tilføjer deres socialfaglige vurderinger i skemaet og vurderer om indberetningen ændrer noget ift. tilbuddets eller plejefamiliens risikovurdering.

Det varierer på tværs af de øvrige fire tilsyn i hvilket omfang, de benytter magtprofiler. Et socialtilsyn udarbejder magtprofiler forud for alle tilsyn med den begrundelse, at det er med til at kvalificere risikovurderingen. Andre anvender kun magtprofiler på tilbud med mange årlige magtanvendelser. Der henvises til, at det ikke vurderes nødvendigt for, at en tilsynskonsulent kan skabe et overblik, hvis der er få eller ingen magtanvendelser på et tilbud. Et tilsyn arbejder med et skel på minimum 15 magtanvendelser årligt, hvilket vil sige, at der skal være foretaget minimum 15 magtanvendelser på et tilbud for, at der udarbejdes en magtprofil. Et andet tilsyn bruger af statistiske årsager et skel på minimum 30 magtanvendelser årligt.

Udarbejdelse af magtprofiler

I de fire socialtilsyn, der arbejder med magtprofiler, udarbejdes magtprofilerne på baggrund af data fra magtanvendelsesindberetningerne. Derudover nævner flere socialtilsyn, at de indsamler supplerende data manuelt, hvis de oplever et behov. Fokus for disse data informeres af den konkrete risikovurdering af det sociale tilbud.

Konkret indeholder socialtilsynenes magtprofiler oplysninger om antallet af magtanvendelser samt magtanvendelsernes fordeling på tidspunkter i døgnet, uge, måneder, forskellige afdelinger i et tilbud samt fordelingen på forskellige magtanvendelsestyper. Derudover indeholder magtprofilen oplysninger om tidspunkterne og varigheden af magtanvendelser, fordeling af magtanvendelser på forskellige borgere, borgernes alder, høring af borgeren, tilbuddets indberetningstidspunkt ift. magtanvendelsestidspunktet samt involverede medarbejdere.

Anvendelsen af magtprofiler i tilsynspraksis

I de fire socialtilsyn, der specifikt arbejder med magtprofiler, anvendes magtprofiler til at kvalificere tilsynspraksis og informere risikovurderingen og tilrettelæggelse af tilsynsaktiviteter. De fungerer som baggrundsinformation og indgår i en samlet afdækning af tilbuddets kvalitet. Magtprofilerne giver et overblik over tilbuddenes brug af magtanvendelser og kan konkret give et overblik over brug af bestemte typer magtanvendelse samt eventuelle strukturelle problemer i forhold til forebyggelse og efterbearbejdelse. Endelig kan magtprofiler give et indblik i tilbuds indberetningspraksis og kan kortlægge eventuelle mønstre og tendenser i indholdet og håndteringen af magtanvendelserne.

Ud over indberetning og håndtering af magtanvendelser kan magtprofiler bidrage til en indsigt i, om der er særlige forhold i relation til brugen af magtanvendelser, der kalder på dialog. Det kunne eksempelvis være en dialog om antal magtanvendelser, eller hvis brugen af magtanvendelser har udviklet sig i en positiv eller negativ retning. Magtprofiler kan desuden danne baggrund for dialog med tilbuddet og påpege eventuelle uklarheder i indberetningen.

Magtprofiler er med til at danne grundlag for en tilrettelæggelse af tilsynet samt de spørgsmål, der stilles i forbindelse med tilsynet. Det kan for eksempel være spørgsmål om den pædagogiske praksis, forebyggelse af magtanvendelser, og hvordan der pædagogisk følges op på magtanvendelser.

Flere socialtilsyn tilkendegiver, at tilsynskonsulenterne specifikt bruger magtprofilerne og det datagrundlag, de tilvejebringer, i forbindelse med belysningen af kvalitetsmodellens tema 'trivsel og sundhed' på tilbud, hvor der konkret spørges ind til forebyggelse af magtanvendelser. Her indgår magtprofilerne i det datagrundlag, som informerer den tilsynsfaglige vurdering. Magtprofilerne anvendes herudover som et supplement til løbende indberetninger og notater om tilsynsfaglige opmærksomheder.

Opmærksomheder

Generelt er der på tværs af de fire socialtilsyn, der specifikt gør brug af magtprofiler, en bevidsthed om, at magtprofiler ikke kan stå alene. Magtprofiler er en del af forberedelsen i forbindelse med et tilsynsbesøg og skal anvendes sammen med alle øvrige oplysninger, herunder viden om det konkrete tilbud og dets målgruppe, konkrete indberetninger og oplysninger fra tilsynsbesøg samt eventuelle whistleblows. Derudover påpeges det, at magtprofiler bør anvendes og fortolkes i dialog med tilbuddet.

Flere socialtilsyn nævner opmærksomheder i forhold til håndtering af data samt datakvaliteten. Det bliver påpeget, at der ikke er et it-system til håndtering af elektronisk indberetning og registrering af magtanvendelser, hvorfor al registrering og udarbejdelse af magtprofiler er baseret på manuel indtastning. Det indebærer en risiko for fejl i håndteringen af data, ligesom det er en tidskrævende proces, som forudsætter, at der er medarbejderressourcer til arbejdsgangen.

Flere nævner desuden, at datakvaliteten kan være påvirket af, at magtprofilerne dannes på baggrund af data fra de modtagne indberetninger om magtanvendelse, og at der ikke korrigeres for fejl og mangler i indberetningerne. Det medfører, at de magtanvendelser, der aldrig bliver indberettet, ikke figurerer i oversigten. Det bliver i den forbindelse bemærket, at fravær af indberetninger om magtanvendelser kan være problematisk, hvis man ud fra tilbuddets målgruppe må have en forventning om, at der i et vist omfang finder magtanvendelser sted.

På baggrund af de forskelle, der ses i forhold til systematik for og brug af specifikke magtprofiler i socialtilsynene, vil Social- og Boligstyrelsen udsende en faglig udtalelse om udarbejdelse og brug af magtprofiler med henblik på at fremme en mere ensartet tilgang til tilsynsmæssige overvejelser pba. modtagne magtanvendelsesindberetninger. En faglig udtalelse er en relativ kortfattet og handlingsanvisende faglig vejledning fra Social- og Boligstyrelsen til socialtilsynene.

4. Socialtilsynenes økonomi, personale og kompetencer

Dette kapitel omhandler de fem socialtilsyns økonomi og finansiering, herunder tilsynstakster, tilsynenes samlede indtægter og tilkøbsydelse samt socialtilsynenes personale og kompetencer.

4.1 Tilsynenes økonomi og finansiering

Socialtilsynenes drift finansieres dels af kommunerne efter objektive kriterier og dels af omkostningsbaserede takster for godkendelse og driftsorienteret tilsyn, som opkræves fra tilbuddene.

Opgaverne i forbindelse med godkendelse af og tilsyn med generelt godkendte plejefamilier og kommunale plejefamilier finansieres af kommunerne i hver region efter objektive kriterier. Den enkelte kommunes andel af finansieringen fastsættes på baggrund af kommunens andel af 0-17-årige i socialtilsynets dækningsområde.

Tilsyn med sociale tilbud er finansieret ved omkostningsbaserede takster. Det enkelte tilbud afholder dermed selv udgiften for tilsynsbesøg. Taksterne differentieres efter tilbuddets størrelse og tilsynets omfang, og der fastsættes en særlig takst for godkendelse af væsentlige ændringer i allerede eksisterende godkendelser.

Derudover kan socialtilsynene tilbyde tilkøbsydelser i form af konsulentbistand og undervisning relateret til socialtilsynets tilsynsfaglige, socialfaglige eller sundhedsfaglige viden til en kommune, en region eller et tilbud¹⁴. Socialtilsynenes konsulent- og kursusvirksomhed skal være i umiddelbar tilknytning til socialtilsynets godkendelses- og tilsynsopgaver.

Tilsynstakster

Tilsynstaksterne fastlægges som gennemsnitlige takster ud fra de budgetterede omkostninger, med undtagelse af taksten for skærpet tilsyn, der opkræves som 10 pct. af tilsynstaksten pr. påbegyndt måned. Hver takstkategori er desuden differentieret i forhold til antal pladser i tilbuddet, hvor det bærende princip er, at jo flere pladser et tilbud rummer, desto højere er taksten for tilsyn.

Der er variationer i taksterne mellem de fem socialtilsyn, jf. tabel 23.

¹⁴ Jf. § 3, stk. 1, nr. 1 og 2 i lov om socialtilsyn

Tabel 23: Socialtilsynenes takster i 2021 (kr.).

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden
Tilsyn med tilbud					
0-7 pladser	35.043	35.707	34.842	34.939	31.555
8-24 pladser	42.051	42.848	41.810	41.927	37.866
25-49 pladser	70.085	71.413	69.684	69.879	63.110
50+ pladser	105.128	138.726	104.526	104.818	94.664
Godkendelse af nyt tilbud					
0-7 pladser	32.263	23.351	24.262	37.485	29.359
8-24 pladser	38.715	28.021	29.144	44.982	35.231
25-49 pladser	64.526	46.701	48.524	74.970	58.718
50+ pladser	96.788	70.052	72.786	112.455	88.077
Væsentlig ændring af eksisterende tilbud					
0-7 pladser	10.288	6.464	8.877	8.604	8.028
8-24 pladser	12.346	7.757	10.652	10.324	9.634
25-49 pladser	20.576	12.928	17.753	17.207	16.056
50+ pladser	30.865	19.392	26.630	25.811	24.084
Skærpet tilsyn					
0-7 pladser	3.504	3.571	3.484	3.494	3.155
8-24 pladser	4.205	4.285	4.181	4.193	3.787
25-49 pladser	7.009	7.141	6.968	6.988	6.311
50+ pladser	10.513	13.873	10.453	10.482	9.466

Kilde: Data fra de fem Socialtilsyn

I bilag 3 fremgår udviklingen i de enkelte takster for hvert af de fem socialtilsyn i perioden 2018-2021 i løbende priser.

Tilsynenes samlede indtægter

I fire ud af fem socialtilsyn stammer den største del af indtægterne fra objektiv finansiering. Socialtilsyn Hovedstaden, som har den største opgaveportefølje af tilbud, har også en større indtægt fra tilsynstakster, jf. tabel 24.

Tabel 24: Fordelingen af socialtilsynenes indtægter i 2021 (mio. kr.).

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hst.	I alt
Indtægter fra objektiv finansiering (mio. kr.)	19,2	30,4	29,3	22,8	19,3	121,0
Indtægter fra tilsynstakster (mio. kr.)	14,5	24,1	26,9	22,3	27,6	115,4
Indtægter fra tilkøbsydelse (mio. kr.)	1,4	0,1	1,2	0,5	2,0	5,2
I alt (inkl. tilkøbsydelse)	35,1	54,6	57,4	45,6	47,4	240,0
I alt (ekskl. tilkøbsydelse)	33,7	54,5	56,1	45,2	47,3	236,8

I 2021 er der sket en stigning i socialtilsynenes samlede indtægter fra objektiv finansiering og tilsynstakster sammenlignet med tidligere år, hvor indtægterne lå på et lavere niveau, jf. tabel 25.

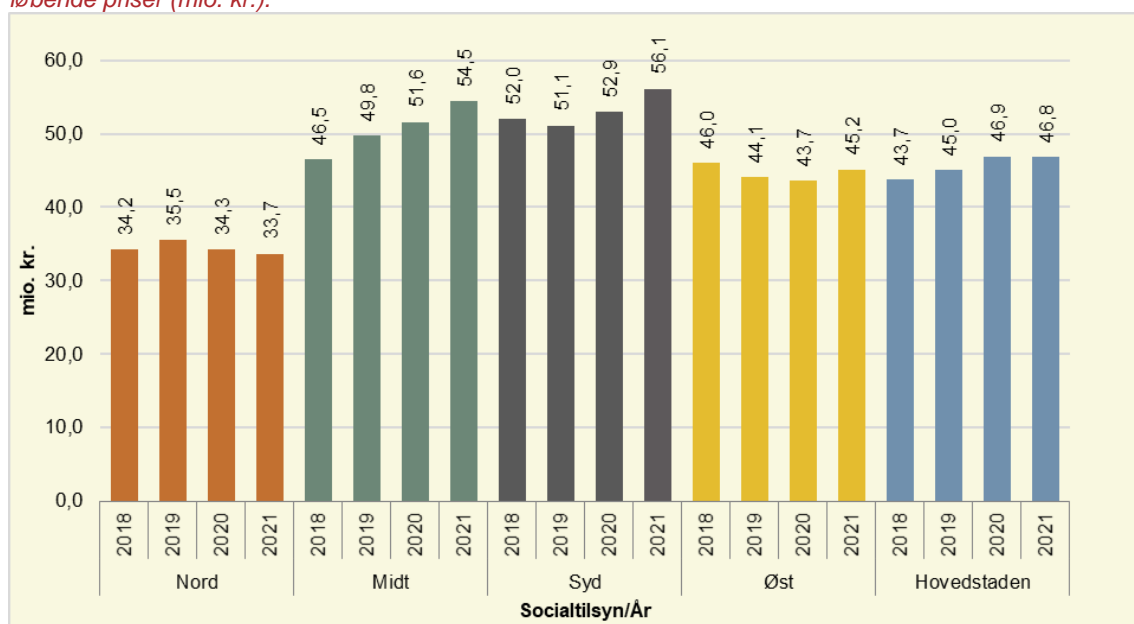
Tabel 25: Socialtilsynenes samlede indtægter fra objektiv finansiering og tilsynstakster i perioden 2018-2021 i løbende priser (mio. kr.).

Socialtilsynenes samlede indtægter fra objektiv finansiering og tilsynstakster	2018	2019	2020	2021
	222,5	225,6	229,5	236,3

Kilde: Data fra de fem Socialtilsyn

Der er væsentlige variationer i niveauet af indtægter på tværs af socialtilsynene, hvor Socialtilsyn Syd og Socialtilsyn Midt har de største indtægter, og Socialtilsyn Nord har væsentlig færre indtægter. Der kan observeres en stigning i indtægterne i Midt, Syd og Øst og en mindre nedgang i Hovedstaden og Nord, jf. figur 17.

Figur 17: Socialtilsynenes indtægter fra objektiv finansiering og tilsynstakster i perioden 2018-2021 i løbende priser (mio. kr.).

Anm.: Tallene er afrundede, og det samlede antal kan derfor variere fra delsummerne. De summerede tal er beregnet på baggrund af de ikke-afrundede tal.

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

Tilkøbsydelse

Socialtilsynene kan udbyde tilkøbsydelse¹⁵. Det kan f.eks. være, at socialtilsynene tilbyder kurser eller undervisning til kommuner eller tilbud om emner, der relaterer sig til socialtilsynets virksomhed.

Tabel 26 nedenfor viser, hvilke tilkøbsydelse de enkelte socialtilsyn udbød i 2021. Ikke alle ydelse blev nødvendigvis købt.

¹⁵ Jf. bekendtgørelse om socialtilsyn § 3, stk. 1, nr. 1 og 2

Tabel 26: Socialtilsynenes udbudte tilkøbsydelse i 2021.

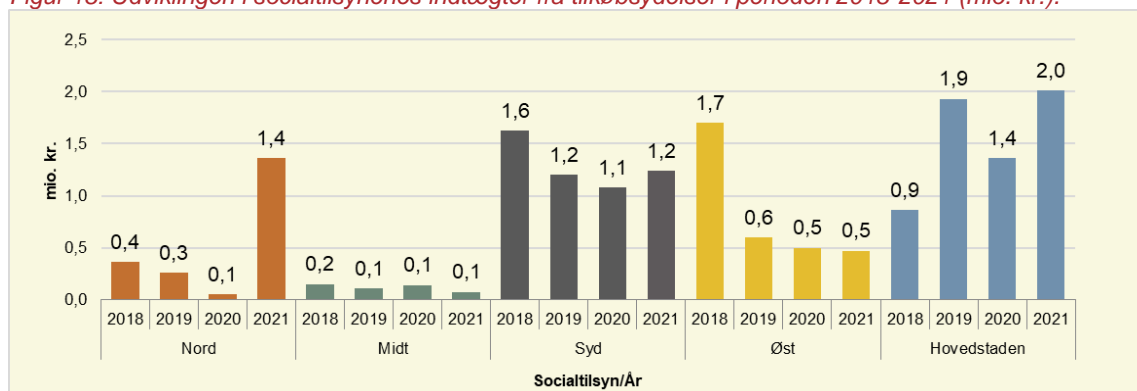
Nord	<ul style="list-style-type: none"> • Kursus i magt • Tilsyn med tilbud og plejefamilier • Grundkursus for netværksplejefamilier • Konsulentydelse - besigtigelse af ejendom • Grundkursus til plejefamilier
Midt	<ul style="list-style-type: none"> • Tilsyn med aflastning (SEL § 84) • Tilsyn med socialpædagogisk bistand (SEL § 85) • Tilsyn med beskyttet beskæftigelse (SEL § 103) • Tilsyn med aktivitets- og samværstilbud (SEL § 104) • Tilsyn med domfældte udviklingshæmmede (kriminalpræventive tilsyn) • Tilsyn med plejeboliger og friplejeboliger (SEL § 151) • Pædagogisk tilsyn med dagtilbud (0-6 år) • Introduktion til magtanvendelsesreglerne • Støtte til voksne i økonomiske forhold
Syd	<ul style="list-style-type: none"> • Kvalitetsvurdering af dagpleje, børnehaver og vuggestuer; herunder tilsyn med SEL § 32 • Kvalitetsvurdering af plejehjem, herunder lovpligtige tilsyn og tilsyn med hjemmeplejegrupper • Særlige udredninger i komplekse sager for tilbud eller myndighedsudøver • Kvalitetsvurdering af beskyttet beskæftigelse samt aktivitets- og samværstilbud (SEL § 103 og § 104) • Bistand til kommuner, der skal godkende egne tilbud efter SEL § 103 og § 104 • Seminarer, kurser og ad hoc-opgaver, herunder oplæg om tilsynsarbejdet til medarbejdere, bestyrelser mv. • Overblik/opsamling ift. kvalitet på egne tilbud til en driftsherre - kommunal som privat • Sagkyndige vurderinger i forbindelse med fondsansøgninger • Konkret support i forbindelse med indtastning i Tilbudsportalen
Øst	<ul style="list-style-type: none"> • Tilsyn med beskyttet beskæftigelse og aktivitets- og som ikke er en del af et andet tilbud, og som derfor ikke er omfattet af tilsynsforpligtelsen fra socialtilsynene (servicelovens §§ 103 og 104) • Ny-godkendelse af beskyttet beskæftigelse og/eller aktivitets- og samværstilbud, jf. servicelovens §§ 103 og 104, som ikke er omfattet af tilsynsforpligtelsen fra socialtilsynene • Tilsyn med leverandører af ydelse jf. servicelovens § 85, som ikke er en del af et andet tilbud, og som derfor ikke er omfattet af tilsynsforpligtelsen fra socialtilsynene • Tilsyn med friplejeboliger jf. servicelovens § 151 a • Tilsyn med de fem julemærkehjem, drevet af Julemærkefonden, der har beliggenhed i hele Danmark hvert andet år
Hovedstaden	<ul style="list-style-type: none"> • Tilsyn med tilbud (en kontrakt kan omfatte flere tilsyn) • Grundkursus til plejefamilier • Undervisning mv.

Anm.: Socialtilsynene anvender forskellige kategoriseringer for de tilkøbsydelse, de hver især udbyder.

Kilde: Oplysninger om socialtilsynenes udbudte tilkøbsydelse stammer fra socialtilsynenes egne årsrapporter samt fra socialtilsynenes hjemmesider.

Socialtilsynenes samlede indtægter fra tilkøbsydelse er steget fra 3,2 mio. kr. i 2020 til 5,2 mio. kr. i 2021 (opgjort i løbende priser, dvs. at tallene ikke er pristalsregulerede). Den samlede stigning skyldes, at der særligt i Socialtilsyn Nord har været en stigning fra 0,1 mio. kr. i 2020 til 1,4 mio. kr. 2021. Hovedstaden har dog også øget deres indtægter fra tilkøbsydelse, hvor de i 2020 lå på 1,4 mio. kr. ligger de i 2021 på 2,0 mio. kr., jf. figur 18.

Figur 18: Udviklingen i socialtilsynenes indtægter fra tilkøbsydelse i perioden 2018-2021 (mio. kr.).

Kilde: Data fra de fem socialtilsyn

4.2 Personale og kompetencer i socialtilsynene

Et af formålene med tilsynsreformen er at sikre, at socialtilsynene kan udfordre tilbuddene på deres pædagogiske tilgang, på deres behandling af borgerne og på deres styringsmæssige forhold.

I 2021 var 345 årsværk beskæftiget i de fem socialtilsyn. Socialtilsynene er meget ensartede i deres antal af årsværk og tilsynskonsulenter, når der sammenholdes med det enkelte tilsyns samlede opgaveportefølje, jf. tabel 27.

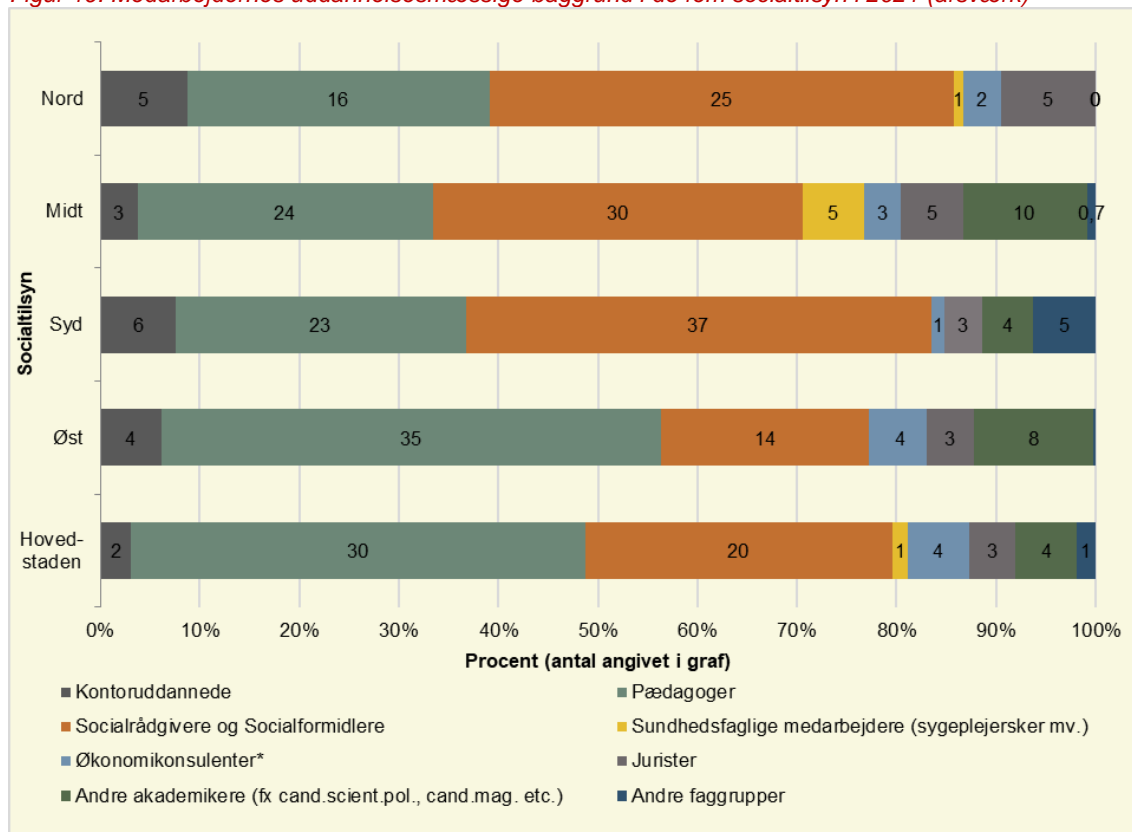
Tabel 27: Oversigt over medarbejdere i de fem socialtilsyn i 2021 (årsværk)

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
Antal årsværk (afrundet)	53	80	79	69	65	345
- Heraf ledelse	4	5	5	4	4	22
- Heraf stab/administration	10	15	12	15	12	64
- Heraf tilsynskonsulenter	39	60	62	50	48	260
Gennemsnitligt antal tilbud/plejefamilier pr. tilsynskonsulent	31	27	31	30	27	29
Gennemsnitligt antal tilbud/plejefamilier pr. årsværk	23	20	24	22	20	22

Kilde: Data fra de fem Socialtilsyn

De største medarbejdergrupper i socialtilsynene har en pædagogisk eller socialfaglig baggrund. Det varierer på tværs af tilsynene, hvilken af de to medarbejdergrupper, der er størst, jf. figur 19.

Figur 19: Medarbejdernes uddannelsesmæssige baggrund i de fem socialtilsyn i 2021 (årsværk)

Kilde: Data fra de fem Socialtilsyn

5. Klager og klagebehandling (Ankestyrelsen)

Socialtilsynets afgørelser kan påklages til Ankestyrelsen, jf. socialtilsynslovens § 19. I 2021 modtog Ankestyrelsen 54 klagesager fra de fem socialtilsyn om afgørelser truffet efter lov om socialtilsyn, og der blev realitetsbehandlet og truffet afgørelse i 29 sager på området.

Afgørelserne i 2021 fordeler sig således:

Tabel 28: Afgørelser efter socialtilsynsloven truffet af Ankestyrelsen i 2021.

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
Afgørelser i alt	4	7	3	5	10	29
Stadfæstet	4	6	3	5	10	28
Ændret/ophævet	0	1	0	0	0	1
Hjemvist	0	0	0	0	0	0

Kilde: Data fra Ankestyrelsen

De fleste afgjorte klagesager fra socialtilsynene har handlet om godkendelse som plejefamilie, ophør af godkendelse som plejefamilie og væsentlige ændringer i godkendelsen som plejefamilie.

Et mindre antal sager har handlet om botilbud, herunder om godkendelse med vilkår, væsentlige ændringer, skærpet tilsyn og ophør af godkendelse.

Ankestyrelsen har desuden afgjort en sag om forlængelse af akutanbringelse.

Tabel 29: Afgørelser om aktindsigt efter offentlighedsloven i 2021.

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
Afgørelser i alt	1	3	0	0	0	4
Stadfæstet	1	1	0	0	0	2
Ændret/ophævet	0	0	0	0	0	0
Hjemvist	0	2	0	0	0	2

Kilde: Data fra Ankestyrelsen

Ved udgangen af 2021 havde Ankestyrelsen 53 verserende sager, som fordeler sig således:

Tabel 30: Verserende klagesager i Ankestyrelsen pr. 31. december 2021.

	Nord	Midt	Syd	Øst	Hovedstaden	I alt
Antal	7	15	8	9	14	53

Kilde: Data fra Ankestyrelsen

Efter retssikkerhedslovens § 76 har Ankestyrelsen pligt til på landsplan at koordinere praksis. Som led i vejledningen om praksis offentliggør Ankestyrelsen principafgørelser. Offentliggørelsen sker i Ankestyrelsens principmeddelelser. Alle principmeddelelserne kan ses i Ankestyrelsens principdatabase og Retsinformation.

I 2021 har Ankestyrelsen ikke offentliggjort principmeddelelser på området.

Der er nu i alt 10 offentliggjorte principmeddelelser på området. Principmeddelelserne er offentliggjorte anonymiserede afgørelser, som er en bindende retskilde for socialtilsynene. Socialtilsynene skal derfor anvende Ankestyrelsens principmeddelelser ved senere afgørelser i tilsvarende sager.

Andre aktiviteter

Ankestyrelsen har deltaget i en række samarbejds møder, og har været i løbende dialog med Social- og Boligstyrelsen om udviklingen på området. Denne dialog har til formål at understøtte Ankestyrelsens rolle som klageinstans og praksisdannende samt Social- og Boligstyrelsens rolle som auditfunktion.

Ankestyrelsen har afholdt to dialogmøder om året med socialtilsynene og Social- og Boligstyrelsen, hvor der er mulighed for at drøfte forskellige, særligt juridiske, problemstillinger på området. Ankestyrelsen vejleder også løbende om en række spørgsmål inden for lov om socialtilsyn.

Bilag 1

Links til socialtilsynenes årsrapporter

Nedenfor findes links til hvert af de fem socialtilsyns årsrapporter:

[Socialtilsyn Nord](#)

[Socialtilsyn Midt](#)

[Socialtilsyn Syd](#)

[Socialtilsyn Øst](#)

[Socialtilsyn Hovedstaden](#)

Andre relevante links:

[Bekendtgørelse om lov om socialtilsyn \(gældende frem til 1. februar 2022\)](#)

[Håndbog for socialtilsyn](#)

Bilag 2

Social- og Boligstyrelsens fokus og understøttende aktiviteter i 2021

Social- og Boligstyrelsen har en national auditfunktion i relation til socialtilsynene. Det indebærer, at Social- og Boligstyrelsen skal bidrage til en effektiv og ensartet implementering af tilsynsreformen. Derudover skal Social- og Boligstyrelsen løbende følge praksis i socialtilsynene, herunder foretage undersøgelser og analyser, ligesom Social- og Boligstyrelsen løbende skal understøtte udførelsen af godkendelses- og tilsynsopgaven med relevant vejledning og materiale.

Understøttelsen af godkendelses- og tilsynsopgaven sker eksempelvis igennem undervisning, tematiserede læringsgrupper og dialogmøder, hvor viden, udfordringer og løsninger deles, ligesom Social- og Boligstyrelsen vejleder i forståelsen og anvendelsen af tilsynsredskaber og kvalitetsmodellen. Social- og Boligstyrelsens analyser og vejledninger kan findes i [Håndbog for socialtilsyn](#) på Social- og Boligstyrelsens hjemmeside. Kvalitetsmodellen er nærmere beskrevet i bilag 3.

Social- og Boligstyrelsen har ikke beføjelser i forhold til socialtilsynene og skal ikke føre tilsyn med lovligheden af socialtilsynenes opgavevaretagelse. Denne opgave varetages af det kommunale tilsyn, der er placeret hos Ankestyrelsen.

Udvalgte fokusområder i 2021

Social- og Boligstyrelsen gennemførte i 2021 en række aktiviteter i forbindelse med auditfunktionens rolle

med at følge og understøtte socialtilsynenes opgavevaretagelse. Nedenfor omtales udvalgte fokusområder, herunder;

- Nedsættelsen af en national implementeringsgruppe i regi af Auditfunktionen
- En faglig vejledning om socialtilsynets dialogforpligtelse
- En begrebsafgrænsning af ikke fastansatte medarbejdere, som knytter sig til en række ændringer i kvalitetsmodellen, som vedrører sociale tilbuds brug af "ikke fastansatte medarbejdere med borgerrelaterede opgaver"
- Inspirationsmateriale til brug for socialtilsynenes vurdering af kvaliteten i sociale tilbud, der søger om godkendelse

National implementeringsgruppe

Social- og Boligstyrelsens Auditfunktion nedsatte i 2021 en arbejdsgruppe om implementering for de fem socialtilsyn. Arbejdsgruppen skulle arbejde koordineret med implementering og forankring af Auditfunktionens produkter til faglig understøttelse og vejledning på udvalgte tilsynsfaglige områder.

Initiativet skete som et led i en strategiske justering af Auditfunktionens aktiviteter, som skal realisere de politiske ambitioner om at styrke ensartetheden i tilsynsopgaven og den faglige praksis blandt de fem socialtilsyn. Dette skulle særligt ske på de områder, hvor der havde vist

sig at være indikationer på eller konstateret en uensartet praksis, og hvor der derfor er behov for en ændret eller justeret tilsynspraksis for at sikre ensartethed på tværs af de fem socialtilsyn.

Den nationale implementeringsgruppe blev nedsat med det formål at sikre både et strategisk/ledelsesmæssigt og et operationelt arbejdsforum mellem Auditfunktionen og socialtilsynene, der kunne understøtte at der blev arbejdet mere systematisk og forpligtende med implementering og forankring af Social- og Boligstyrelsens produkter i og på tværs af de fem socialtilsyn.

Auditfunktionen har i implementeringsgruppens første leveår haft et særligt fokus på:

- Ledelsesmæssig rammesætning og forankring med fokus på kapacitetsopbygning og en fælles tilgang til implementering i tilsynene
- Omsætning af den faglige vejledning om dialogforpligtelsen gennem tilrettelæggelse og gennemførelse af prøvehandlinger på både et nationalt og lokalt plan.

Faglig vejledning om dialogforpligtelsen

Socialtilsynenes dialogforpligtelse er fastsat i lov om socialtilsyn og er et afgørende element i socialtilsynenes tilsynsvirksomhed. Social- og Boligstyrelsens auditfunktion har derfor udarbejdet en faglig vejledning om socialtilsynenes dialogforpligtelse, som indeholder vidensbaserede faglige anbefalinger til, hvordan dialogforpligtelsen omsættes med kvalitet i tilsynspraksis henvendt til tilsynskonsulenter og ledere.

Den faglige vejledning udgør auditfunktionens vidensbaserede faglige anbefalinger til, hvordan dialogforpligtelsen omsættes med kvalitet i tilsynspraksis. Anbefalingerne kommer til udtryk i et værdigrundlag og seks kerneelementer, som udgør centrale handleprincipper for varetagelsen af dialogforpligtelsen.

Vejledningen giver en fælles faglig retning for, hvordan dialogforpligtelsen kan forstås og praktiseres i socialtilsynenes forskellige tilsynsfaglige aktiviteter og møder med sociale tilbud og plejefamilier. Vejledningen skal således understøtte, at de fem socialtilsyn omsætter deres dialogforpligtelse ensartet, systematisk og fagligt kompetent. Den faglige vejledning består af to produkter:

- Et vidensgrundlag, der med udgangspunkt i lovgivning, teorier om dialog, relevant forskningsmæssig litteratur og praksiserfaringer indkredser et værdigrundlag og seks kerneelementer for dialogforpligtelsen.
- En handlingsanvisende faglig vejledning, som udfolder de seks kerneelementers betydning for tilsynspraksis samt en række redskaber, der konkret understøtter socialtilsynenes arbejde med vejledningen. Endelig beskriver den faglige vejledning også relevante implementeringsforudsætninger herunder ledelsesmæssige og organisatoriske rammer for en kompetent varetagelse af dialogforpligtelsen.

Vejledningen er blevet ledsaget af en række implementeringsaktiviteter i den nationale implementeringsgruppe.

Begrebsafklaring af "ikke fastansatte medarbejdere" i kvalitetsmodellen

Januar 2022 trådte en række ændringer i kvalitetsmodellen, som vedrører sociale tilbuds brug af ikke fastansatte medarbejdere, i kraft. Ændringerne i kvalitetsmodellen medfører, at socialtilsynet skal vurdere, om sociale tilbuds brug af ikke-fastansatte medarbejdere er hensigtsmæssig i forhold til at kunne udføre en målrettet pædagogisk indsats.

Der er tale om et komplekst område, hvor der bl.a. ikke eksisterer en fælles klar definition af begrebet "ikke-fastansatte medarbejdere med borgerrelaterede opgaver". Social- og

Boligstyrelsen har derfor i umiddelbar forbindelse med ændringernes ikrafttræden, udarbejdet en begrebsafgrænsning med henblik på at sikre, at tilsynene anvender ændringerne i kvalitetsmodellen på en ensartet måde, som er i tråd med lovens intentioner.

I udviklingen af begrebsafgrænsningen har Auditfunktionen lagt vægt på, at afgrænsningen afspejler en forholdsvis bred forståelse af ikke-fastansatte medarbejdere og dermed understøtte, at socialtilsynets fokus ligger i tråd med de politiske intentioner. Det betyder blandt andet, at det i afgrænsningen er præciseret, at:

- Socialtilsynet ikke alene skal have fokus på vikarer, der træder i stedet for bestemte medarbejdere, fx ved ferie og sygdom, men at de også skal have fokus på brugen af ikke-fastansatte medarbejdere, fx timelønnede medarbejdere, som tilbuddene bruger løbende og som supplerer de faste medarbejdere
- Der ved "ikke-fastansatte medarbejdere" ikke alene forstås medarbejdere, som er ansat i kortere perioder, og at der ikke alene skal være fokus på medarbejdere fra eksterne vikarbureauer
- Barsels-, syge- og orlovsvikarer er undtaget fra kategorien "ikke-fastansatte medarbejdere", da de typisk vil indgå i den pædagogiske indsats på lige fod med de faste medarbejdere.

Begrebsmaterialet er blevet udgivet i Håndbog for socialtilsyn, hvor tilsynene kan tilgå det. I første halvår 2022 arbejder Auditfunktionen på en videreudvikling af materialet. Her vil afgrænsningen af begreberne blive suppleret med eksempler fra tilsynspraksis på, hvordan brugen af ikke-fastansatte kan påvirke den pædagogiske praksis. Auditfunktionen udarbejder eksemplerne i første halvår 2022 og publicerer dem i Håndbog for socialtilsyn i august 2022.

Inspirationsmateriale til brug for socialtilsynenes vurdering af kvaliteten i sociale tilbud, der søger om godkendelse

Auditfunktionen gennemførte i 1. kvartal af 2020 et Auditforløb 20.1, som omhandlede godkendelse af tilbud. Auditforløbet afdækkede bl.a., at socialtilsynene ikke i tilstrækkeligt omfang har relevante metodiske tilgange og analytiske redskaber til rådighed til at forfølge indikationer på manglende kvalitet hos tilbud, som endnu ikke er i drift, og hvor der er tvivl om kvaliteten. Dette kan udgøre et problem i forhold til borgerne i tilbuddet, såfremt der godkendes tilbud, hvor der efterfølgende viser sig ikke at være den fornødne kvalitet.

Som opfølgning på auditforløbet har Social- og Boligstyrelsens Auditfunktion udarbejdet et inspirationsmateriale.

Inspirationsmaterialet har til formål at understøtte socialtilsynenes vurdering af kvaliteten ved godkendelsen af nye sociale tilbud. Inspirationsmaterialet fokuserer særligt på at understøtte socialtilsynene i at styrke vidensgrundlaget, som ligger til grund for godkendelsen. Inspirationsmaterialet anviser bl.a. hvordan indikatorerne i kvalitetsmodellen for socialtilsyn kan udfoldes, afdækkes og bedømmes i relation til godkendelse af tilbud og modvirke, at der godkendes tilbud, som efterfølgende viser ikke at have den fornødne kvalitet.

Inspirationsmaterialet er udviklet med afsæt i socialtilsynenes eksisterende praksis med henblik på at supplere og kvalificere praksis fremadrettet. Inspirationsmaterialet er inddelt i fire delelementer, der beskriver faglige anbefalinger til, hvordan kvalitetsvurderingen ved godkendelse af tilbud kan kvalificeres og styrkes. Delelementerne er:

- *Viden om målgruppen og målgruppens behov for indsats*
Delelementet sætter fokus på, at konkret og aktuel faglig viden om målgruppen og målgruppens behov for støtte, er en forudsætning for at kunne vurdere, om indsatsen er relevant set i forhold til den målgruppe, der søges godkendelse til. Der er endvidere inspiration til, hvor socialtilsynet kan søge efter konkret og aktuel socialfaglig viden på

Social- og Boligstyrelsens hjemmeside om udvalgte målgrupper og *målgruppers behov for støtte*.

- *Bedømmelse af indikatorerne med afsæt i ordlyden*
Delelementet giver eksempler på, hvordan indholdet i den enkelte indikator kan udfoldes, så alle elementer i indikatoren afdækkes, og styrke vidensgrundlaget. Der er endvidere eksempler på refleksionsspørgsmål og eksempler på forhold, der kan vægtes i bedømmelsen af indikatoren.
- *Systematisk opfølgning på godkendelsen*
Delelementet beskriver, hvordan socialtilsynene i arbejdet med bedømmelsen af indikatorer og kriterier kan udarbejde konkrete opfølgningspunkter, som kan danne afsæt for en systematisk opfølgning på godkendelsen i det efterfølgende driftsorienterede tilsyn.
- *Særligt til ledelsen - forudsætninger for faglig kompetent godkendelse*
Delelementet formidler ledelsesmæssige opmærksomheder med henblik på at styrke de organisatoriske, ledelsesmæssige og kompetencemæssige forudsætninger for at kunne foretage kvalificerede godkendelser af tilbud.

Inspirationsmaterialet er blevet udgivet i Håndbog for socialtilsyn, hvor tilsynene kan tilgå det.

Øvrige udvalgte aktiviteter

I 2021 afholdt Social- og Boligstyrelsens Auditfunktion - i lighed med forrige år - to fagkonferencer for socialtilsynene. Målet med fagkonferencerne er at understøtte en mere vidensbaseret tilsynspraksis og kvalificere tilsynenes dialog med plejefamilier og sociale tilbud om udvalgte målgrupper. Det er centralt, at fagkonferencerne fastholder kvalitetsmodellen for socialtilsynet som omdrejningspunkt for anvendelsen af aktuel bedste viden på socialområdet.

Fokus for de to fagkonferencer i 2021 var:

- Vidensbasering og kvalificering af socialtilsynenes kvalitetsvurderinger af sociale tilbud for socialt udsatte voksne, specifikt rådgivnings- og døgntilbud inden for rusmiddelområdet samt §110-boformer inden for hjemløseområdet. Konferencen blev afholdt i maj 2021 og var virtuel.
- Vidensbasering og kvalificering af tilsynspraksis af det driftsorienterede tilsyn på plejefamilieområdet. Konferencen blev afholdt i november 2021 i Odense.

Bilag 3

Kvalitetsmodellen

Kvalitetsmodellen udgør rammen om socialtilsynets kvalitetsvurdering af sociale tilbud og plejefamilier.

Kvalitetsmodellens udformning og struktur bygger på en række grundlæggende præmisser med afsæt i de politiske intentioner og ønsker for tilsynsreformen, som blev fastlagt i forbindelse med udarbejdelsen af lov om socialtilsyn i 2013. I forbindelse med evalueringen af tilsynsreformen i 2016 blev de grundlæggende præmisser for kvalitetsmodellen fastholdt.

Præmisserne for kvalitetsmodellen er bl.a. at:

- Kvalitetsmodellen er generisk, hvorfor kriterier og indikatorer inden for syv temaer gælder for alle typer tilbud. Nogle tilbud kan imidlertid undtages enkelte indikatorer
- Kvalitetsmodellen er resultatorienteret, så fokus er på, hvilke resultater der skabes for borgerne
- Kvalitetsmodellen er et dialogredskab mellem socialtilsynet og tilbuddet, og indeholder talsscorer som ikke kan stå alene og altid skal ses i forlængelse af en skriftlig vurdering.

Socialtilsynet skal anvende kvalitetsmodellen ved både godkendelse og driftsorienteret tilsyn med sociale tilbud og plejefamilier. Vurderingen af kvaliteten i et tilbud eller en plejefamilie beror på en konkret faglig vurdering af de enkelte tilbud og plejefamiliers indsats i relation til målgruppen, ledelses- og medarbejderforhold, fysiske rammer mv.

Der er to udgaver af kvalitetsmodellen, som er målrettet henholdsvis tilbud og plejefamilier.

Kvalitetsmodellen understøtter formålet med de lovgivningsmæssige intentioner med oprettelsen af socialtilsynene, herunder at socialtilsynet systematisk, ensartet, uvildig og fagligt kompetent skal varetage opgaven med at godkende og føre driftsorienteret tilsyn med tilbuddene.

Kvalitetsmodellen er opdelt i syv temaer, der er fastlagt i § 6, stk. 2 nr. 1-6 og 8 i lov om socialtilsyn:

- Uddannelse og beskæftigelse
- Selvstændighed og relationer
- Målgrupper, metoder og resultater
- Sundhed og trivsel
- Organisation og ledelse
- Kompetencer
- Fysiske rammer

I § 6, stk. 2 nr. 7 fremgår temaet økonomi, som adresseres og skal vurderes særskilt i henhold til bekendtgørelsen, og derved ikke er indeholdt i selve kvalitetsmodellen.

Kvalitetsmodellens syv temaer består hver især af en række kvalitetskriterier og -indikatorer. Kriterierne er udtrykt som konkrete mål for indsatsen i tilbuddene. For hvert kvalitetskriterium er der en eller flere kvalitetsindikatorer.

Kvalitetsmodellens generiske karakter betyder, at socialtilsynet skal vurdere kvaliteten i alle tilbud ud fra de samme kriterier og indikatorer. Dette skal sikre ensartethed og gennemsigtighed i kvalitetskravene samt sammenlignelighed i socialtilsynets arbejde. Nogle tilbudstyper er undtaget enkelte indikatorer, og enkelte indikatorer gælder kun for nogle tilbudstyper.

Hvordan anvendes kvalitetsmodellen?

Ved godkendelsen af et tilbud eller en plejefamilie skal socialtilsynet tage stilling til, om det er sandsynligt, at tilbuddet kan levere den fornødne kvalitet, og vurdere tilbuddet/plejefamiliens forudsætninger og forventede evne til at opfylde kvalitetsmodellens indikatorer og kriterier.

Ved det driftsorienterede tilsyn skal socialtilsynet vurdere om tilbuddet fortsat har den fornødne kvalitet. Her kan eksisterende praksis og konkrete resultater for borgerne indgå i socialtilsynets vurdering af kvaliteten i tilbuddet.

Kvalitetsmodellens indikatorer bedømmes på baggrund af en talscore. Bedømmelsen af indikatorerne understøtter vurderingen af kriterierne, hvilket resulterer i en samlet skriftlig kvalitetsvurdering af hvert tema.

Kvalitetsvurderingen formidles til tilbuddet i en rapport, der kan danne baggrund for socialtilsynets dialog med tilbuddet om kvaliteten i tilbuddet/plejefamilien.

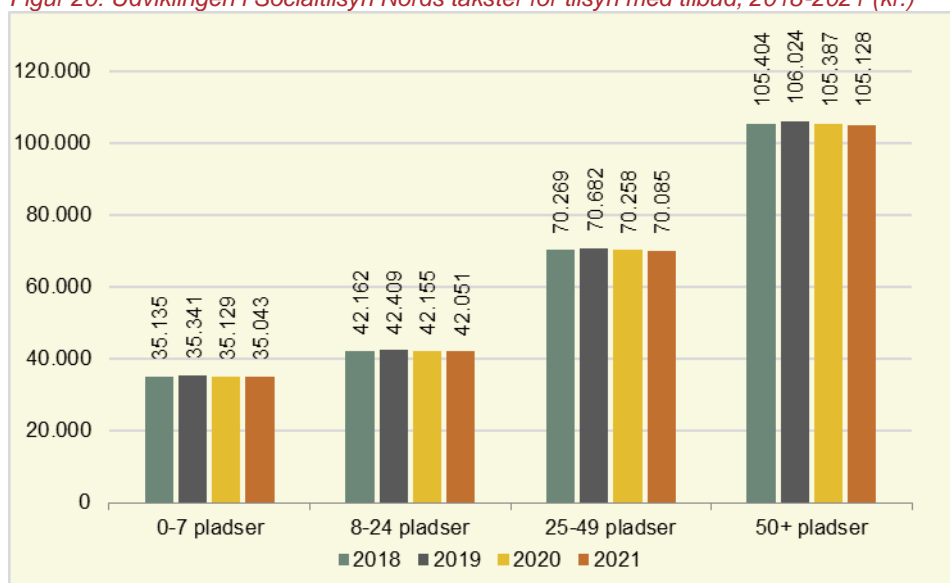
Socialtilsynets skriftlige vurdering af kvaliteten i tilbuddet/plejefamilien på temaniveau offentliggøres på Tilbudsportalen, forudsat, at tilbuddet godkendes.

Bilag 4

Udviklingen i de enkelte socialtilsyns takster

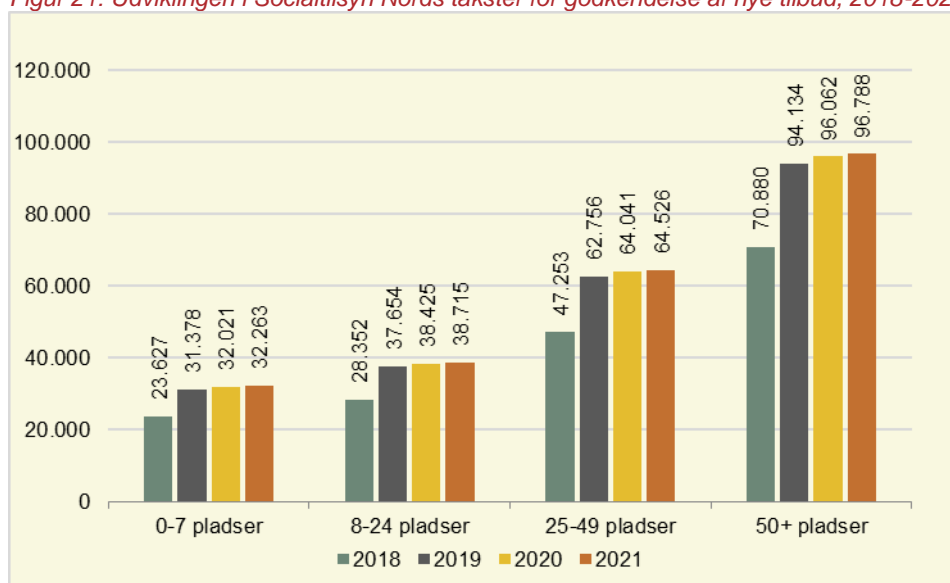
Figur 20-23 viser udviklingen i **Socialtilsyn Nord**s takster for henholdsvis tilsyn med tilbud, godkendelse af nye tilbud, godkendelse af væsentlige ændringer og skærpet tilsyn.

Figur 20: Udviklingen i Socialtilsyn Nord's takster for tilsyn med tilbud, 2018-2021 (kr.)

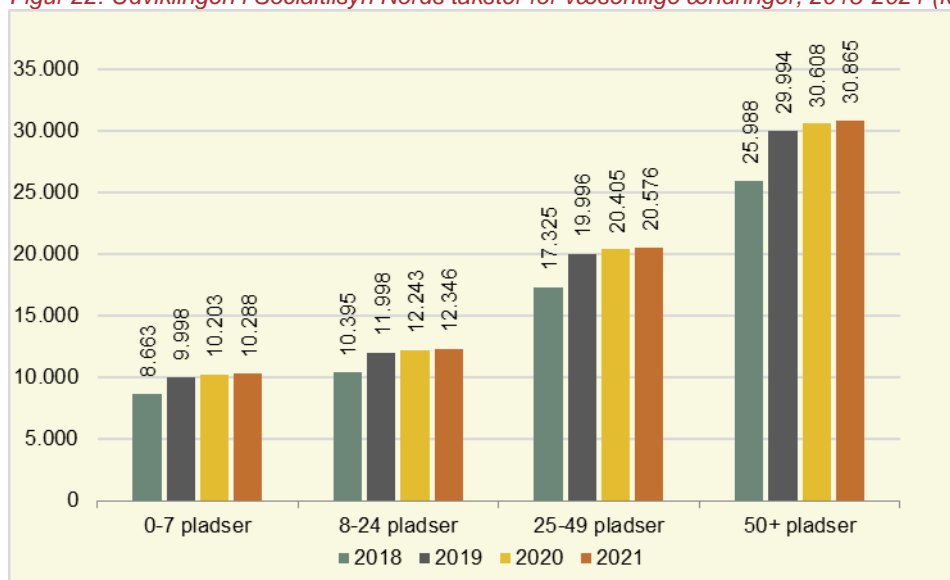
Kilde: Data fra Socialtilsyn Nord

Figur 21: Udviklingen i Socialtilsyn Nord's takster for godkendelse af nye tilbud, 2018-2021 (kr.)

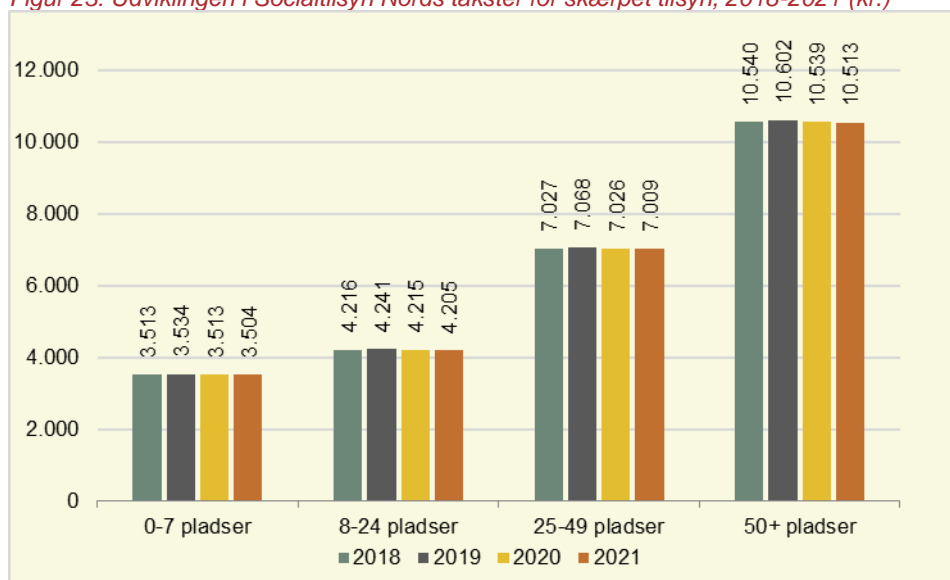
Kilde: Data fra Socialtilsyn Nord

Figur 22: Udviklingen i Socialtilsyn Nord's takster for væsentlige ændringer, 2018-2021 (kr.)

Kilde: Data fra Socialtilsyn Nord

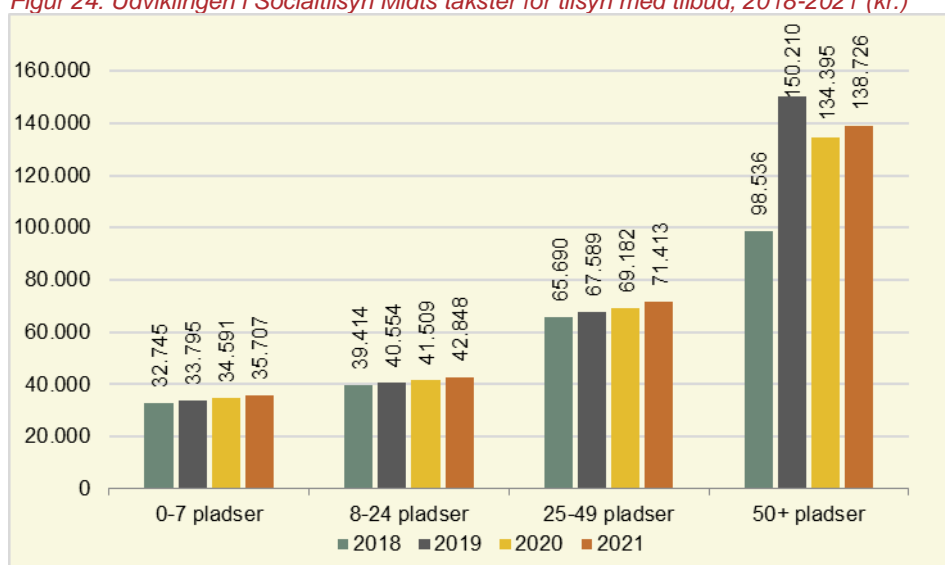
Figur 23: Udviklingen i Socialtilsyn Nord's takster for skærpet tilsyn, 2018-2021 (kr.)

Kilde: Data fra Socialtilsyn Nord

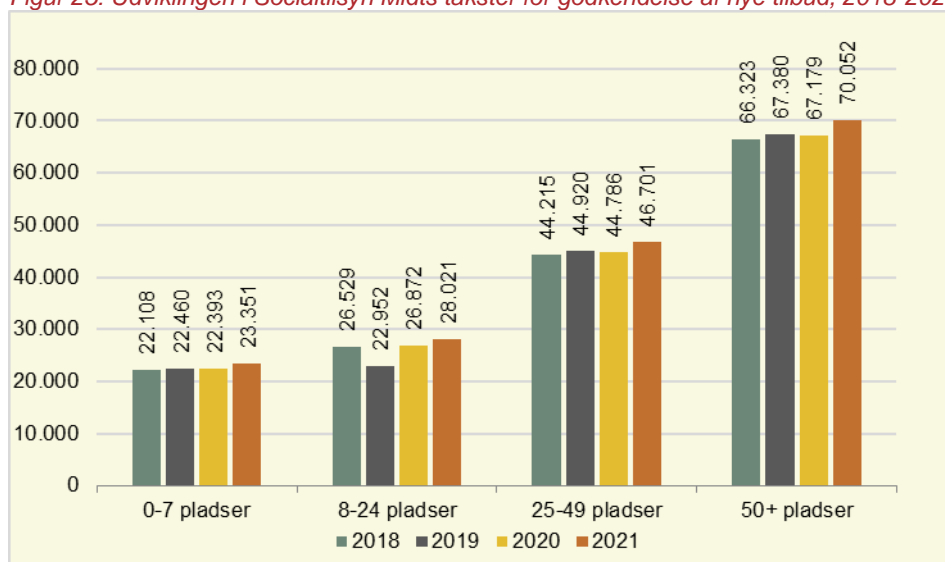
Figur 24-27 viser udviklingen i **Socialtilsyn Midts** takster for henholdsvis tilsyn med tilbud, godkendelse af nye tilbud, godkendelse af væsentlige ændringer og skærpet tilsyn.

Figur 24: Udviklingen i Socialtilsyn Midts takster for tilsyn med tilbud, 2018-2021 (kr.)

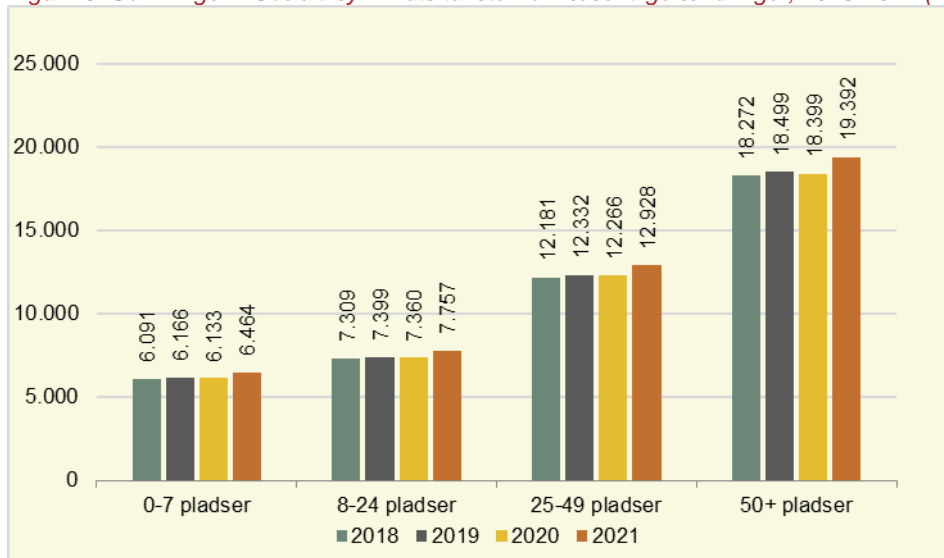
Kilde: Data fra Socialtilsyn Midt

Figur 25: Udviklingen i Socialtilsyn Midts takster for godkendelse af nye tilbud, 2018-2021 (kr.)

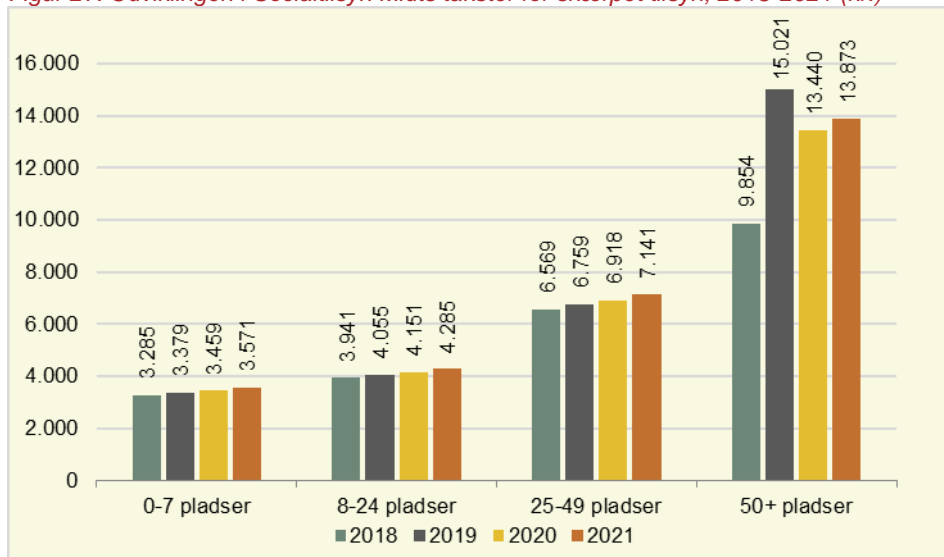
Kilde: Data fra Socialtilsyn Midt

Figur 26: Udviklingen i Socialtilsyn Midts takster for væsentlige ændringer, 2018-2021 (kr.)

Kilde: Data fra Socialtilsyn Midt

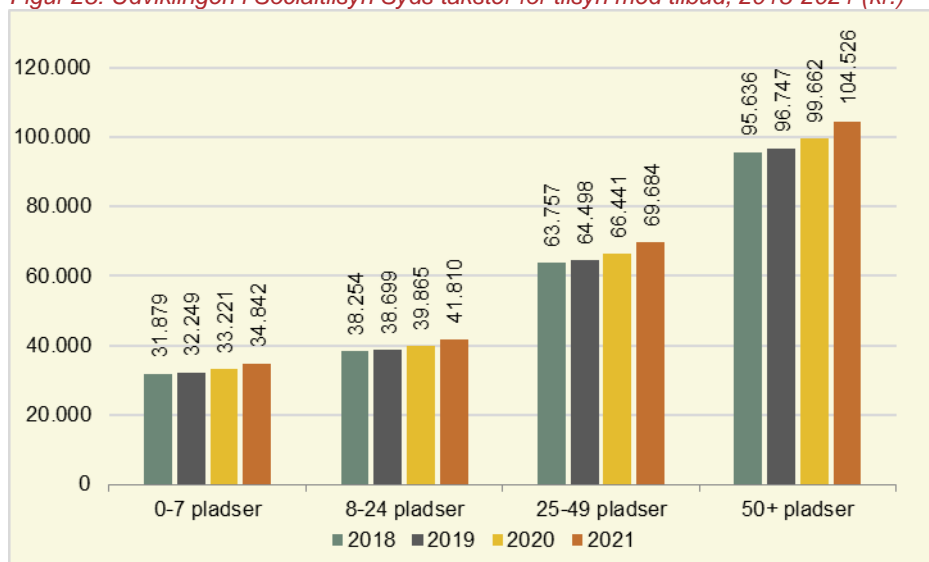
Figur 27: Udviklingen i Socialtilsyn Midts takster for skærpet tilsyn, 2018-2021 (kr.)

Kilde: Data fra Socialtilsyn Midt

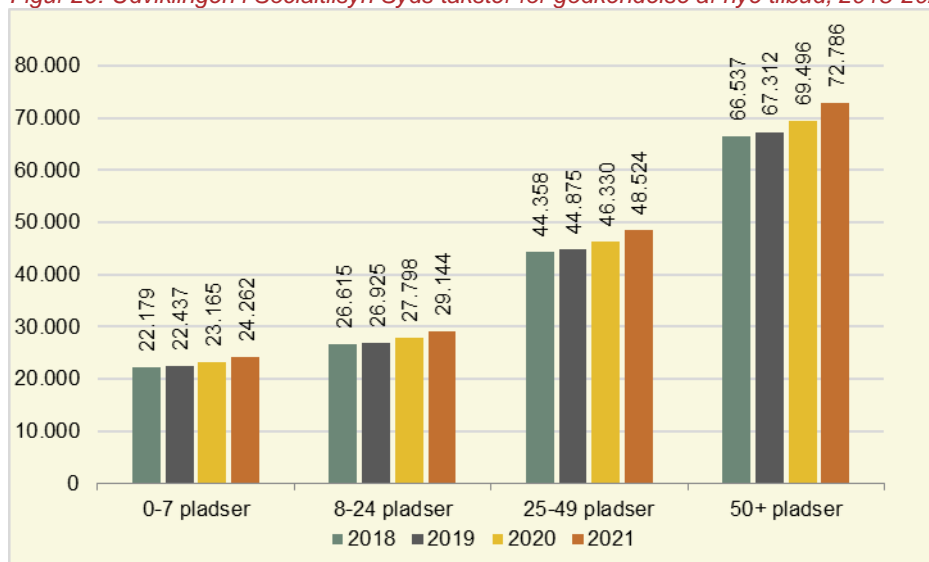
Figur 28-31 viser udviklingen i **Socialtilsyn Syds** takster for henholdsvis tilsyn med tilbud, godkendelse af nye tilbud, godkendelse af væsentlige ændringer og skærpet tilsyn.

Figur 28: Udviklingen i Socialtilsyn Syds takster for tilsyn med tilbud, 2018-2021 (kr.)

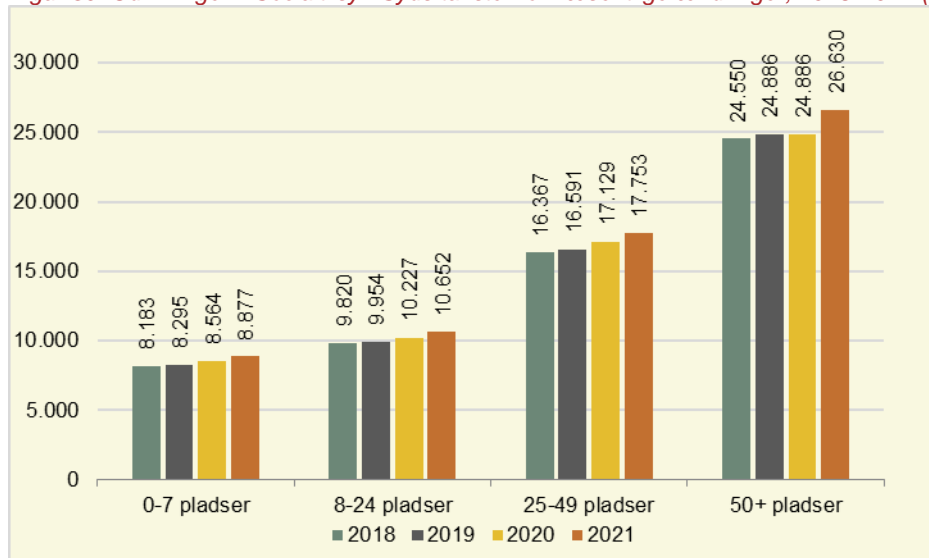
Kilde: Data fra Socialtilsyn Syd

Figur 29: Udviklingen i Socialtilsyn Syds takster for godkendelse af nye tilbud, 2018-2021 (kr.)

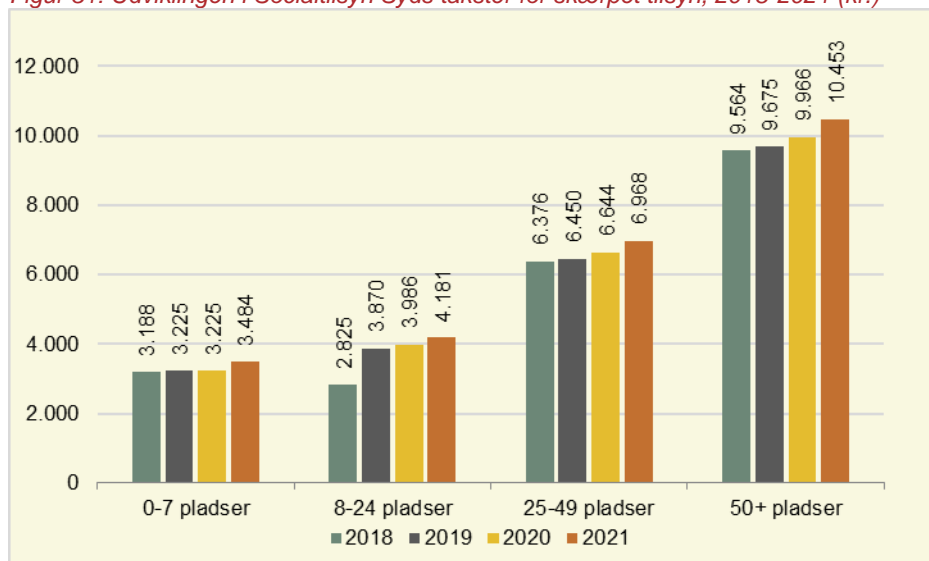
Kilde: Data fra Socialtilsyn Syd

Figur 30: Udviklingen i Socialtilsyn Syds takster for væsentlige ændringer, 2018-2021 (kr.)

Kilde: Data fra Socialtilsyn Syd

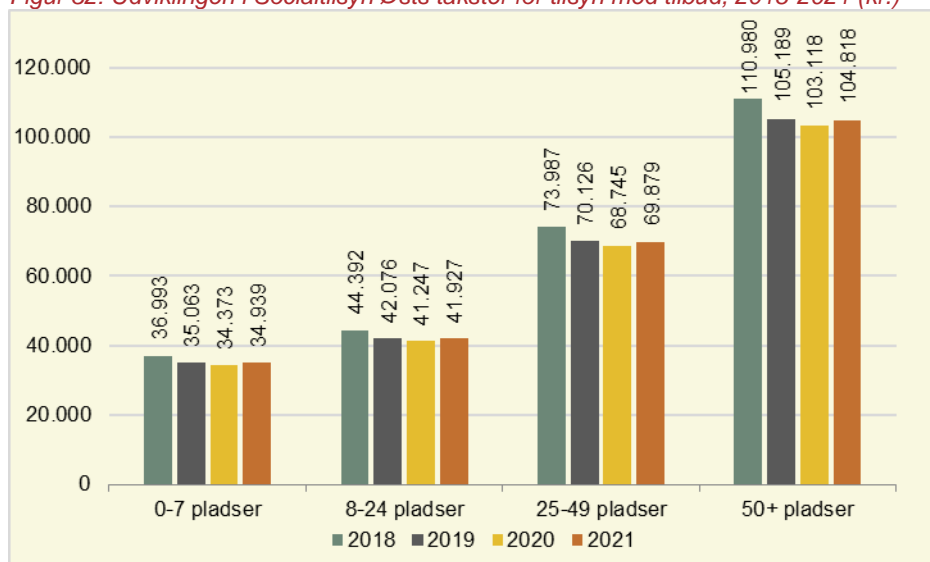
Figur 31: Udviklingen i Socialtilsyn Syds takster for skærpet tilsyn, 2018-2021 (kr.)

Kilde: Data fra Socialtilsyn Syd

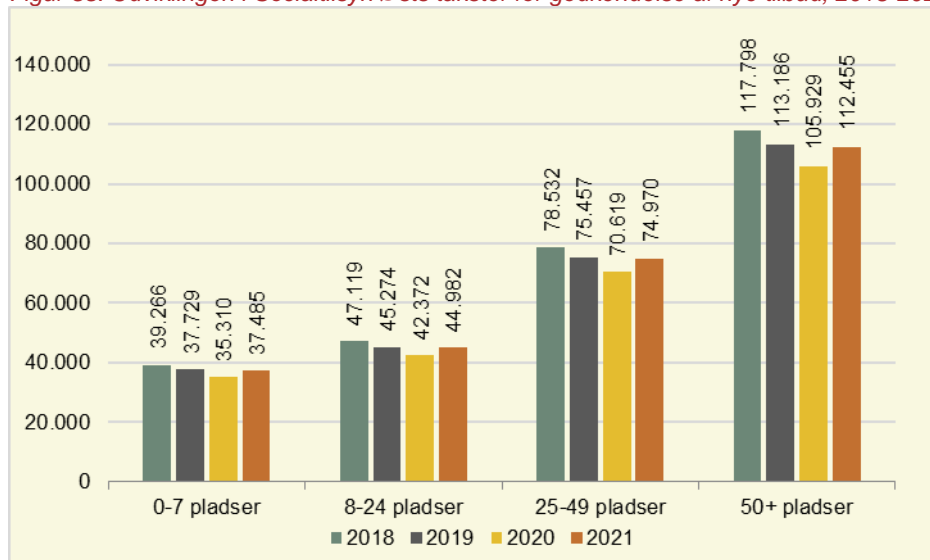
Figur 32-35 viser udviklingen i **Socialtilsyn Østs** takster for henholdsvis tilsyn med tilbud, godkendelse af nye tilbud, godkendelse af væsentlige ændringer og skærpet tilsyn.

Figur 32: Udviklingen i Socialtilsyn Østs takster for tilsyn med tilbud, 2018-2021 (kr.)

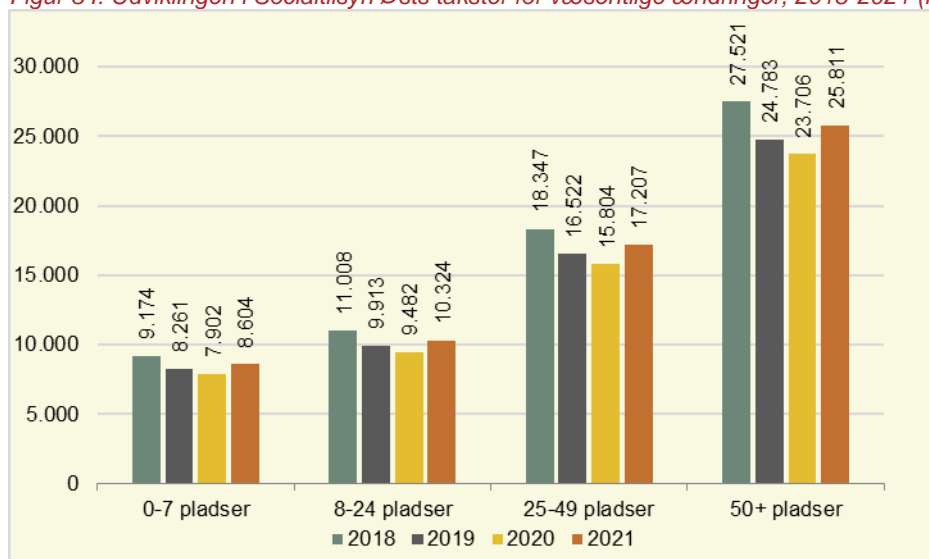
Kilde: Data fra Socialtilsyn Øst

Figur 33: Udviklingen i Socialtilsyn Østs takster for godkendelse af nye tilbud, 2018-2021 (kr.)

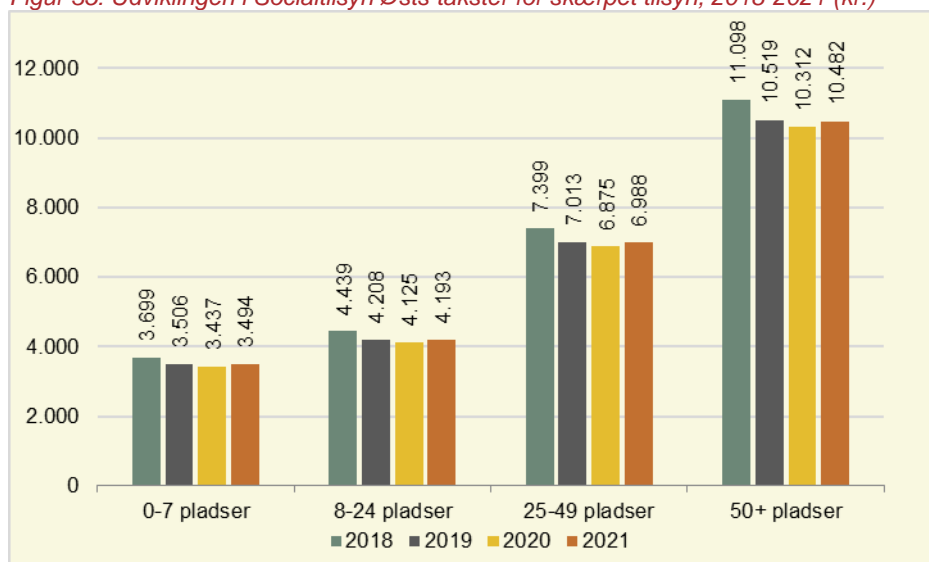
Kilde: Data fra Socialtilsyn Øst

Figur 34: Udviklingen i Socialtilsyn Østs takster for væsentlige ændringer, 2018-2021 (kr.)

Kilde: Data fra Socialtilsyn Øst

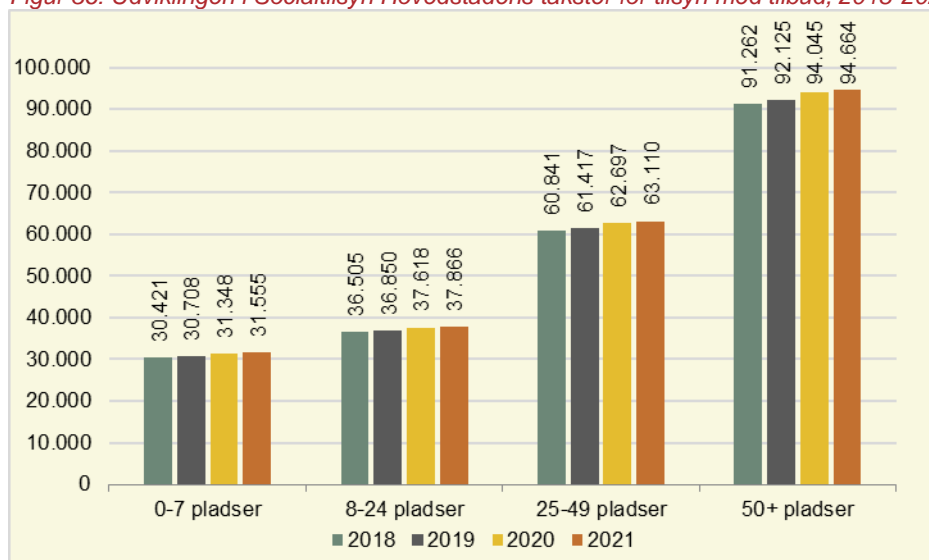
Figur 35: Udviklingen i Socialtilsyn Østs takster for skærpet tilsyn, 2018-2021 (kr.)

Kilde: Data fra Socialtilsyn Øst

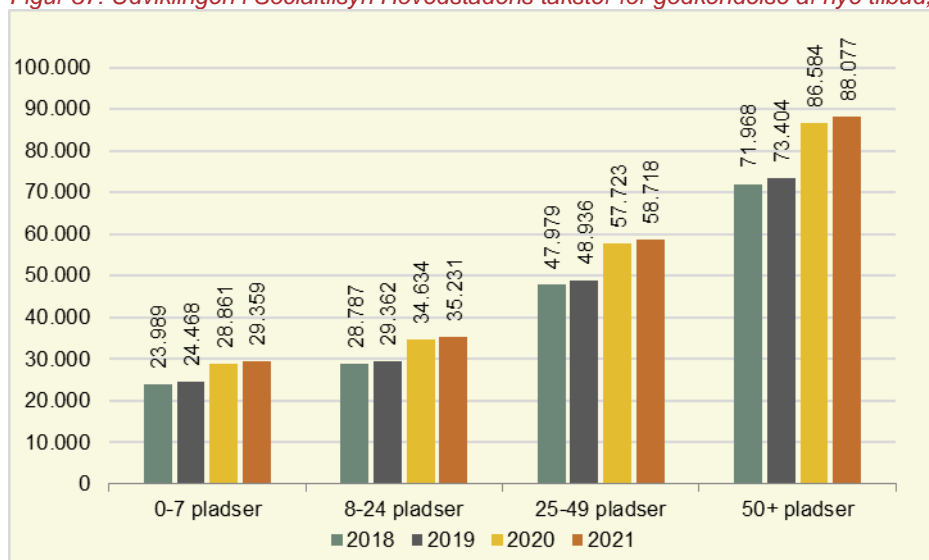
Figur 36-39 viser udviklingen i **Socialtilsyn Hovedstadens** takster for henholdsvis tilsyn med tilbud, godkendelse af nye tilbud, godkendelse af væsentlige ændringer og skærpet tilsyn.

Figur 36: Udviklingen i Socialtilsyn Hovedstadens takster for tilsyn med tilbud, 2018-2021 (kr.)

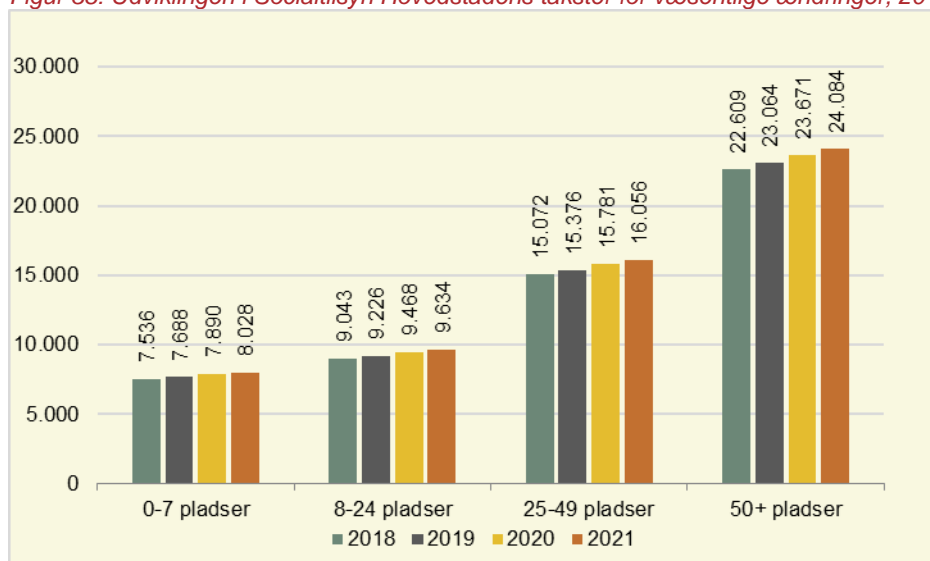
Kilde: Data fra Socialtilsyn Hovedstaden

Figur 37: Udviklingen i Socialtilsyn Hovedstadens takster for godkendelse af nye tilbud, 2018-2021 (kr.)

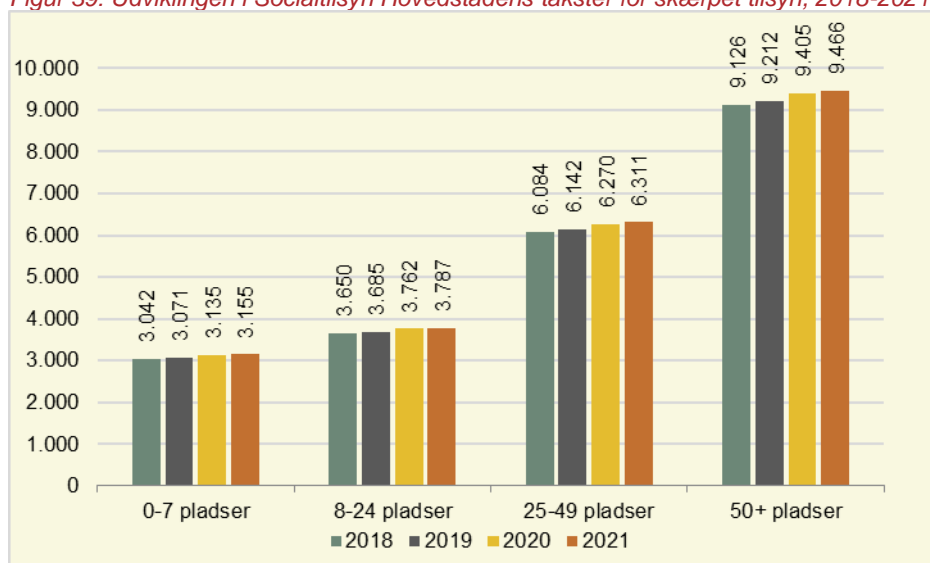
Kilde: Data fra Socialtilsyn Hovedstaden

Figur 38: Udviklingen i Socialtilsyn Hovedstadens takster for væsentlige ændringer, 2018-2021 (kr.)

Kilde: Data fra Socialtilsyn Hovedstaden

Figur 39: Udviklingen i Socialtilsyn Hovedstadens takster for skærpet tilsyn, 2018-2021 (kr.)

Kilde: Data fra Socialtilsyn Hovedstaden

Social- og Boligstyrelsen
Edisonsvej 1
5000 Odense C
Tlf.: 72 42 37 00

www.socialstyrelsen.dk